

BERGTRÖLLET

Personaltidning för CVA-UHF

Nr 1 1967 • Årgång 18

INFORMATION

Har CVA tagit telematerielen i båten får personalen också ro den i land

Omslagsbilden:

Vid mötet, information Engelbrekt den 8 febr. 1967 var öronen väl avstämnda för att intet av betydelse skulle förbli ohört.

Bergtrollet nr 1 har i år dragit över tiden i hopp om att kunna överbringa något nytt om läget.

BERGTROLLET

Personaltidning för Centrala Flygverkstaden och
FF Underhållsavdelning Förrådsbyrån, Arboga.

Ansvarig utgivare:

CCVA v. dir **A Högfeldt**

Redaktör:

Ragnar Fr Bengtson

Tel. 494

Redaktionskommitté:

Gunnel Rydeborg, tel. 400, Carl-Rickard Ekblad,
tel. 105, Carl-Hugo Dahlström tel. 169, Gunnar
Gustavsson, tel. 272, Christer Nilsson, tel. 401.

Chefen för flygförvaltningen till CVA - personal

Nyligen har flygförvaltningen svarat på en remiss från försvarets fabriksverk beträffande tid och sätt för den av regering och riksdag beslutade överföringen av flygvapnets centrala verkstad i Arboga. En utgångspunkt i vår bedömning har varit den effekt, som det nuvarande osäkerhetstillståndet måste innebära för all CVA-personal. Det skulle därför kunna finnas skäl att raskt söka nå slutmålet: CVA till fabriksverket. Men som Er huvudman sedan mer än 25 år har flygförvaltningen ansett att i nuvarande läge skulle en så skyndsam operation huvudsakligen vara till men för berörda anställda. Det finns alltså jämt så många problem i det här sammanhanget, som ännu icke är tillräckligt klart belysta. Vi har därför icke kunnat tillstyrka att överföringen skulle ske redan om några få månader, vid nästa budgetsårsskifte.

Flygförvaltningens ledning eftersträvar en mjuk övergång. Vi har därför i vårt remissyttrande väddjat till fabriksverket att medverka i denna strävan. Man har ju från den blivande huvudmannen - bl a vid "Arboga möte" den 8 februari - ställt ökad civilproduktion vid CVA i utsikt. Vi vill gärna redan nu och under hela övergångsperioden, bl a i samråd med fabriksverkets ledning, söka vidmakthålla en rimlig beläggningsvolym vid CVA, liksom vid de andra centrala verkstäderna.

Även andra stötmildrande åtgärder skall vidtagas av flygförvaltningen. Verkets sakavdelningar har den 6 mars fått direktiv att med ledningarna för CVA, CVM och CVV aktualisera läget beträffande beställningsarbeten under 1967 för att därigenom ge de tre verkstadsdirektörerna bästa möjliga uppfattning om erforderlig arbetskapacitet.

Vi kan icke underlåta att uttrycka vår oro för framtiden: arbetsbeläggningen för underhållsverkstäder är vikande. Flygvapnets materiel har ju efterhand blivit alltmera underhållsvänlig och driftsäker, detta till stor del tack vare den driftanalys och därav betingade åtgärder, som utförts av personalen vid CVA. Resultatet av detta har i sin tur - som ju avsett var - medfört förlängda gångtider och mindre behov av underhållskapacitet vid våra verkstäder, vilket medför minskad beläggning. I normala tider skulle kapaciteten kunna anpassas med hjälp av den naturliga avgången men i dagens läge är denna obetydlig. Därtill kommer att den bebådade faktiska minskningen av försvarets anslag gjort att man inom flygförvaltningen fått tänka om när det gäller nyanskaffning av materiel för vilken bl a CVA är huvudverkstad. En neddragning av flygvapnets organisation sätter sina spår vad beträffar antalet av basutrustningar och dylikt. Att under dessa omständigheter försöka bibehålla storleken av våra centrala flygverkstäder vid oförändrad nivå är icke realistiskt, utan vi får försöka att anpassa denna efter det behov vi ser framför oss på längre sikt. Flygförvaltningen söker, som tidigare nämnts, på alla sätt göra denna nedgång så mjuk och smidig som möjligt, och förutser att såväl ledning som personalorganisationer vid verkstäderna bidrar till detta mål.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "G. Falk".

G. FALK

Hänt se'n sist —

T I

Normallaboratoriet närmar sig sin fullbordan.

För att ge DC litet bättre utrymme skall vi lämna de lokaler vi har i övervåningen i T VI. I stället kommer vi att inreda motsvarande i övervåningen i T I.

T III

Motor tekniska kontorets lokaler är nu färdiga.

Parkering vid telehallen

För att få ordning på parkeringen av privatbilar vid telehallen, har en parkeringsplats iordningställt på västra sidan av huvudvägen.

DC

Stansrummet har ombyggt och utökats.

Telehallen

Kontorsutrymme har ordnats i telehallens nordöstra hörn.

Personalbyggnaden

Rum för "icke rökare" har utbyggt.

Förråd

Två mindre ammunitionsförråd har överförts från Fo 47/48 till CVA.

från UHF:

Byråingenjör W. Saul
Förutom CCVA verkstadsdirektör A. Högfeldt deltog överingenjörerna L.-H. Larsson och C.-R. Ekblad, driftingenjörerna L. Thornström och A. Gustavsson.

Kl. 09.45 togs gästerna emot i föreläsningssrummet av CCVA, som efter välkomsthälsningen presenterade CVA i ord och bilder.

Kl. 10.30 serverades kaffe, varefter rundturen startade. Denna pågick fram till kl. 13.15, då lunch intogs i gästmat-salen. Därefter återvände gästerna till Stockholm.

5 december

Rektor Bror Gustafsson, Arboga, f. d. länskolleinspektören vid Länskolnämnden i Västerås Sven Zetterlund och inspektör Tomas Lagerström, Länsarbetsnämnden i Västerås var på besök.

Svetskurser diskuterades.

— ur CVA-chefens dagbok

1966

1 december

För att studera testutrustningar och bese bergverkstaden samt besöka UHF kom idag representanter från franska flygvapnet, SNERI, Decca och FF till CVA.

Franska flygvapnet

Brigadgeneral M. J. J. Loubet

Överste P. P. C. Beitz

Major W. F. V. Rouviere

SNERI:

M. M. Chabrol

M. M. Assimon

Decca:

Direktör O. Wägeus

Direktör B. Rosenqvist

Civilingenjör R. Nordström

Ingenjör P.-O. Ahlbäck

FF:

Tekn. Direktören P. Jurander

Byrådirektör S. Ögren

Byrådirektör E. Vintheden

En helikopterförare måste veta vad som är fram. Fr. v. kommandörkapten 2 gr J. A. Ellsén, kommandörkapten 1 gr G. B. Hallin, kommandör G. H. Engblom, kapten H. Lindström.

6 december

Mellan kl. 10.00—11.30 var idag major U. Sundstedt och byrådirektör Sandell ifrån FortF hos oss.

Major Sundstedt handlägger frågor beträffande omställningsmedel i FortF.

Samma dag kom överste I. Syberg, Signalregementet i Uppsala och major Th. Herstad, Fo 47/48, Uppsala, på besök.

7 december

Studiebesök av avgångsklassen och lärare från telelinjen vid Arboga Tekniska Skola.

FF företagsnämnd på CVA-besök. Fr. v. frkn M. E. Björkman, byrådir. S. E. Sörelius, byrådir. B. Svebeck, byråchef K. Hultman, avdelningschef H. Lindgren (skymd), övering. L.-H. Larsson och krigsrådet H. Kollind.

1967

3 januari

Kort visit av byggnadschef Thorvald Ernulf, Eskilstuna, för diskussion om brandbilar till flygfält.

5 januari

Flygdirektör Curt Axelsson, FF/PU, och sekr. fru L. V. Johansson kom idag till CVA.

Vid lunchen, som intogs i gästmat-salen, deltog CVA civilmilitärer.

11 januari

Utbildning av inmönstringsförrättare ägde idag rum vid CVA.

Ledare: kapten H. Th. Byström, Fl.

Sammanhållande: kapten Gunnar Tallqvist.

3 februari

Besök av kommunalrådet Nils Brodin, Arboga, och Birger Ahlin, FCTF.

Besöket gällde förberedelser inför information "Engelbrekt 67".

8 februari

FF företagsnämnd besökte idag CVA, FF/DC och UHF.

Samling i föreläsningrummet kl. 10.00, då kaffe serverades.

Efter verkstadsdirektör A. Högfeldts information om CVA och företagsnämndens verksamhet och information av överingenjörerna L.-H. Larsson och C.-R. Ekblad samt ekonomichef T. Andrén, talade avdelningsdirektör A. Thorsén, FF/UHC, om FF/DC och byråchef K. Hultman om UHF verksamhet.

Kl. 12.10 promenad till berget för att bese vissa delar av bergverkstaden samt FF/DC och UHF.

Personalorganisationerna FCPF och FCTF bjöd FF, UHF och CVA företagsnämndsledamöter på lunch i Gyllene Balken.

Efter lunchen hade FF företagsnämnd enskilt sammanträde på Elevhemmet.

På kvällen följde FF företagsnämnd information "Engelbrekt 67" i Medborgarhuset.

Samma dag fick redaktör Hans Plogvall, Svenska Dagbladet, c:a 1 timmes information och bildföreläsning om CVA verksamhet.

Med anledning av kvällens information "Engelbrekt 67" gavs presskonferens på CVA mäss.

9 februari

Redaktör Bertil Johnson, tidningen Försvartjänstemannen, och ombudsman Curt Jansson, FCTF, fick idag information med bildföreläsning om CVA verksamhet.

Försvarets Förvaltningsdirektions besök. Fr. v. konteramiral S. Lagerman, tekn. dir. P. Jurander, överste N. Björklund, övering. L.-H. Larsson, flygdir. Chr. Nilsson, generalmajor S. Wählin.

10 februari

Besök av kommunalrådet Nils Brodin, Arboga.

13 februari

Fr. o. m. idag och tio måndagar framåt pågår ny kurs "Kommunikations- och samarbetsfrågor". Även denna gång ledes den av industripsykolog Kjerstin Hallberg, Köping.

24 februari

Redaktör Harry Jansson, Västmanlands Nyheter, fick information och bildföreläsning om CVA verksamhet.

28 februari

För inspektion av Marinens helikopterutbildning, som f. n. är förlagd till CVA, besöktes vi av kommandör G. H. Engblom, kommandörkaptenerna J. A. Ellsén och G. B. Hallin samt kapten T. Hagström.

30 mars

I samband med besök vid några militära anläggningar i mellandistriktet kom Försvarets Förvaltningsdirektion också till flygets anläggningar i Arboga.

Efter sedvanlig muntlig presentation om CVA, UHF och DC av respektive överingenjörerna L.-H. Larsson och C.-R. Ekblad, byråchef K. Hultman och avdelningsdirektör A. Thorsén, gjordes en rundvandring i verkstäderna.

Efter lunchen hade förvaltningsdirektionen internt sammanträde, innan avfärden skedde kl. 16.00.

—□—

Försvarets förvaltningsdirektions besök var ett led i direktionens ordinarie verksamhet, som avser samordning av de militära förvaltningarnas verksamhet. Det kommer att följas av besök vid andra enheter för drift, underhåll och för-rådshållning av materiel vid försvaret.

Besöksserien har särskild aktualitet genom de utredningar rörande förvalt-

ningsverksamheten, som pågår inom försvaret. När utredningarna till hösten redovisar sitt resultat kommer direktionen att få ta ställning till deras förslag. Direktionens medlemmar har därför velat skaffa sig en aktuell uppfattning om hur verksamheten bedrivs på olika håll.

Förvaltningsdirektionen utgöres av cheferna för försvarets centrala förvaltningsverk, chefen för försvarets forskningsanstalt, chefen för försvarets fabriksverk samt två representanter för svenskt näringsliv, riksdagsman Hans Hagnell och direktör Harald Westling. Ordförande i direktionen är generalmajor Sten Wählin.

LIDER SJÖMÄNNEN NÖD?

Vår nye bredbröstad driftingenjör, Karl-Arne Johansson, som håller varmt både på CVA och UHF var tidigare maskinist på handelsfartyg och var då ändå bredare. Vid ett tillfälle var han i land med besättningen och det var tämligen varmt och flera gick med bar överkropp. Bland dessa fanns en som till kroppsbyggnaden var Johanssons motsats och revbenen stack ut ur skinnet. Med glimten i ögat sa Johansson till honom.

— Du får inte gå med bar överkropp. Då folk ser Dig så tror de att sjömännen sliter ont och svälter.

Den tilltalade tittade tillbaka på Johansson nickade och replikerade.

— Ja Du har rätt, och när de ser Dig, förstår man vem som är orsaken till det.

Riksinsamlingen mot CANCER

Personalen vid CVA har genom frivilliga löneavdrag insamlat totalt 9.100 kronor varav 5.410 av månadsavlönade och 3.690 av timavlönade.

ENGELBREKT

Information till CVA-personal

Syftemål

CVA-personal har sedan lång tid tillbaka haft kännedom om att verkstaden inom en viss framtid skall överföras till Försvarets Fabriksverk, FFV. När och hur detta skall ske har dolts av en mängd utredningar. Under denna tid har genom Teleunderhållskontoret, TUK, ansvaret för en del materiel överförts från CVA till Televerkstaden i Växjö, TELUB. Vidare har CVA arbetsgrupp i Östersund — varom tidigare skrivits i Bergtrollet — avsetts växa till en regional verkstad och eventuellt läggas under TELUB. Detta skulle kunna åstadkomma en arbetsminskning för CVA med påföljder för dess personal. Härom har det skrivits i dagspressen och oron har stigit bland de anställda här i Arboga.

För att ge all personal en saklig information från Förvarsdepartementet, Flygförvaltningen och Försvarets Fabriksverk ordnade FCTF och FCPF lokalavdelningar tillsammans med Arboga stad ett möte. Ordförandena för resp organisationer satte sig i förbindelse med cheferna för berörda departement, förvaltning och verk, varefter beslöts att informationen skulle lämnas den 8 februari 1967 kl 18.30.

Till mötet infann sig

Statssekreterare Sven-Göran Olhede, Förvarsdepartementet.

Kanslirådet Benkt Dahlberg, Förvarsdepartementet.

Generalmajor Greger Falk, Flygförvaltningen.

Tekn dir Per Jurander, Flygförvaltningen.

Generaldir Gunnar Svärd, Försvarets Fabriksverk.

Överdir Folke Skoglund, Försvarets Fabriksverk.

Förbundsordf Albert Backström, Försvarets Civila Personals Förbund.

1. ombudsman Rune Larsson, Försvarets Civila Tjänstemannaförbund.

Kommunalrådet Nils Brodin, Drätselkammarens ordf i Arboga.

Statssekreterare Karl Frithiofson, som håller på med försvarsutredningen kunde inte närvara. Som åhörare och eventuella frågare hade alla CVA:are och övriga intresserade inviterats.

Pressinformation

Mötet föregicks av en pressinformation, då tidningarnas representanter fick ställa frågor. Statssekreterare Olhede inledde denna med en bedömning av dagsläget med hänsyn till antydda försvarsnedskärningar. Då ännu inget beslut förelåg härom, kunde han endast tala om spekulationer. Vidare berörde han det finansiella läget och ekonomiska inskränkningar. Därefter startade frågestormen. Svaren blev mycket orakelmässiga. Vilken återverkning inskränkningarna av försvaret skulle ha på CVA kunde man inte säga, ty det kan ske ändringar i alla lägen. Vi får se, när första etappen av utredningarna redovisas i oktober. Det gäller såväl förvaltningsutredningen, som skötes av general S. Wählin, som verkstadsutredningen, som överdir F. Skoglund gör. FATU-utredningen från 1962 har nu endast historiskt intresse.

De nya utredningarna går ut på att förbättra företagsekonomi, öka kapaciteten samt ge verkstäderna rationell och riktig uppbyggnad.

TELUB är helt färdig och personalen utbildad. Där kan bli överkapacitet, men det är för tidigt, att bedöma det nu. Ge-

neraldir Svärd frågade om CVA hade någon överkapacitet att redovisa.

General Falk tyckte inte framtiden såg särdeles ljus ut, då materielbeställningarna skärs ned. Ur arbetssynpunkt kräver också den nya materielen mindre underhåll. Hur skall en regional verkstad med 25—30 man kunna sysselsättas helt i Östersund? Visserligen är det tänkt att denna verkstad även skall betjäna civilförsvaret och polisen, men än finns inget avtal.

Beträffande eventuella nedskärningar av försvaret förklarade statssekreteraren, att de inte skulle bli större än vad landet kräver. De finansiella anslagen har ju heller inte skurits ned utan tvärt om. Det är bara stegringen som minskat och kostnaderna som ökat. Nedskärningarna kommer ju även att drabba den privata industrin.

Alla verkstäder, som står under FFV, har skyldighet att finna civil marknad, för att kapaciteten skall kunna utnyttjas helt. Vid CVA finns f n endast 1 % civilbeställningar. I fortsättningen skall även CVA liksom övriga FFV-verkstäder arbeta på att lämna en ekonomisk vinst.

Presskonferensen slutade med att general Falk förklarade, att han inte kunde garantera, att alla flygförvaltningens beställningar kommer att läggas hos FFV, då han måste förvalta anvisade medel efter bästa anbud.

Inledningsföredrag

Till huvudmötet hade samlats över 900 personer — huvudsakligen från CVA. Förutom speciellt inbjudna från olika nämnder och verk fanns intresserade från Arboga, Västerås, Stockholm och Karlsborg.

Vid ett långbord på Folketshusbio-
grafens scen satt uppräknade represen-
tanter med ing Birger Ahlin som debatt-
ledare och lokalordf i FCPF, Ingvar Jo-
hansson som bisittare.

Ing Ahlin hälsade alla välkomna, var-
efter statssekreterare Olhede talade om
"Ekonomi och försvar". Han nämnde
att vi uppnått och överskridit fullt re-
sursutnyttjande och kommit i kredit-
knapphet. Vi befinner oss i en period
då företag läggs ned, och därmed upp-
står arbetslöshet. Med anledning härav
fordras en fortsatt strukturrationalise-
ring och inskränkning av kraven. Be-
träffande verkstäderna måste man ra-
tionalisera genom omställning. "Det blir
svårigheter i omställningen, men svensk
arbetarrörelse och tjänstemannarörelse
har tidigare visat prov på solidaritet och
positiv anda. Det hänger på er alla, om
vi skall få en så effektiv organisation,
att vi kan konkurrera med privatägda
företag."

Estraddebatt

Den egentliga informationen började
därefter i form av en estraddebatt. Per-
sonalorganisationerna begärde klarläg-
gande beträffande arbetsstillgången vid
verkstäderna. Planeringen har visat
många kraftiga omkastningar. 1963 kunde
inte TELUB byggas ut tillräckligt
fort. Redan två år senare var det en
lycklig utveckling att takten blev låg.

Statssekreteraren försäkrade, att alla
nu planerade förändringar kommer att
ske i gott samarbete med förvaltningar
och staber. Generaldir Svärd meddelade
att CVA-utredningen var klar, men
kunde inte offentliggöras förrän den
överlämnats på remiss till berörda par-
ter. I denna talas det inte om några
drastiska nedskärningar av CVA verk-
samhet. I stället lovade generaldirektö-
ren, att man från FFV sida skulle göra
allt för att skapa en meningsfull sys-
selsättning för de anställda på CVA.

Kommunalrådet Brodin hoppades att
det inte var någon fara för CVA:s be-
läggning utan att allt skulle ordna upp
sig utan störningar.

Förbundsordf. Backström begärde för-
klaring på vissa yttranden, som general-
dir Svärd gjort, vilka tydde på en all-
män omförelse av samtliga underhålls-
instanser till aktiebolag. Man kan ifråga-
sätta om detta är ekonomiskt riktigt.

Sammanfattning

FCPF:s lokalordförande Ingvar Jo-
hansson sammanfattade debattinläggen
med att det lämnats många svar, men

Över 900 åhörare samlade "Engelbrekt".

många frågetecken återstår — i framtiden hoppas vi på uppriktigare svar, om hur CVA:s personal kommer att behandlas. Debatten har visat att det förelåg stora begrepps- och åsiktsbrytningar mellan å ena sidan förbunden och å andra sidan framför allt FFV:s repre-

sentanter. En omprövning av AB Teleunderhålls verksamhet är ett kvarstående krav från personalorganisationerna. Informationen visade stor optimism från de ansvarigas sida, men det är inte helt obekant av de prognoser, som gjorts vid CVA, att läget inte var så ljus.

CVA Företagsnämnd

Företagsnämndsverksamheten på senare tid har helt naturligt varit inriktad på information och samråd om CVA arbetsbeläggning. Personalminskningen, som pågått sedan budgetåret 1964/65, väntas bli särskilt markant år 1967. Informationen har angett två huvudorsaker: driftsäkrare materiel och de lägre försvarsanslag, som med stor sannolikhet kan väntas.

Av arbetsledningens information till nämnden den 14 mars framgick, att nedgången i arbetskraftsbehovet fram till januari 1968 beräknats till 150 à 170 man. Efter samråd beslöt chefen att för dagen inskränka åtgärderna till att uppmåna den personal, som nått eller under året uppnår pensioneringsperiodens nedre gräns att ansöka om ålderspension och entledigande. Här berörs 30 arbetare och 10 tjänstemän. Ett 15-tal överåriga verkstads- och kontorsbud, vars kontrakt löper till den 30 juni 1967, kan inte räkna med förlängning av anställningen.

Härigenom räknar man med, att kunna bereda arbete åt personal, som i annat fall hade måst uppsägas utan att komma i åtnjutande av pension. I övrigt avvaktar ledningen resultatet av den naturliga avgångsfrekvensen, som brukar motsvara c:a 100 man per år. Några direkta uppsägningar är sålunda icke varslade i dagsläget.

Det praktiska genomförandet av ovannämnda åtgärder skall utformas efter överläggningar med personalorganisationerna.

Vid sammanträdet meddelades även flygförvaltningens beslut att icke taga in lärlingar hösten 1967 till de tre centrala flygverkstädernas yrkesskolor.

Nämnden fick även veta, att Försvarets Fabriksverk den 13 mars skrivit till Kungl Maj:t med redovisning av utred-

ning om åtgärder i samband med CVA överförande till verket. Hela verksamheten bör överföras anser Fabriksverket i motsats till vissa remissinstanser, som förordat, att en del verksamhetsgrenar kvarstannar inom flygförvaltningen. Beträffande tidpunkten anser Fabriksverket, att överförandet väl kan ske den 1 juli 1967 men har intet att erinra mot en senareläggning, om bärande skäl här för anföres av berörda myndigheter. Flertalet remissinstanser har uttalat sig för senareläggning.

Vidare fick nämnden en redogörelse för en utredning, som utförts av en konsult åt flygförvaltningen angående förläggning av översynerna på motor RM8 (Viggens motor). Utredningen har kartlagt för- och nackdelar med tre alternativ: CVA, CVM, Flygmotor. CVA skall lämna yttrande till flygförvaltningen. Utredningen torde därefter komma att via försvarsdepartementet överlämnas till 1966 års verkstadsutredning.

Sekreteraren

Dessa sitter i CVA företagsnämnd 1967:

Ordförande: Verkstadsdirektör Anders Högfeldt, CCVA.

Ledamöter: Verkstadsövering Lars-Harry Larsson, verkstadsövering Carl-Rickard Ekblad, verkstadsing Edvard Bäck, verkstadsing Erik Larsson, verkstadsing Henry Jersby, ekonomichef Tor André.

FCPF avd 52 har utsett följande representanter:

Ledamöter: Svarvaren Ingvar Johansson, motormontören Sven Simonsson, driftteknikern Carl-Arel Holmström.

FCTF förening 107 har utsett följande representanter:

Ledamöter: Assistent Lillie Ignell, verkställare Harry Hahne, drifting Erik Werner, drifting Gunnar Fried. T.A.

Panelen vid estraddebatten. Fr. v. generaldir. G. Svärd, statssekr. S.-G. Olhede, FCPF ordf. I. Johansson, FCTF ordf. B. Ahlin, kanslirådet B. Dahlberg, general G. Falk, tekn. dir. P. Jurander, ombudsman R. Larsson, förbundsordf. A. Backström.

CVA - CHEFENS SYN PÅ LÄGET

Den mycket ogynnsamma beläggningssituation, som vi f. n. befinner oss i, har uppstått på grund av

att regeringen bedömt förhållandena i Europa så att någon risk för konflikter av väpnat slag ej föreligger, och som konsekvens därav annonserat om ett minskat förslagsanslag

att Flygvapnet procentuellt sett får mindre del av försvarsanslaget

att det allmänna sysselsättningsläget i Sverige är sådant att den normala personalomsättningen inte är tillräcklig för att reglera dagens personalläge

att de insatser, som bl. a. gjorts av de centrala verkstäderna för att få materielen driftsäkrare och underhållsvänligare, börjat ge resultat innebärande ökade gångtider mellan översynerna

att den rationalisering, som vi bedriver, gjort det möjligt att minska genomloppstiderna på verkstaden.

Vid vikande beläggning kan man kortsynt fråga sig om rationalisering, resulterande i minskat antal arbetstimmar, skall bedrivas. En begränsad insats av rationaliseringsavdelning skulle emellertid nedsätta vår konkurrenskraft och hastigt förstöra den arbetsmoral, som under många år byggts upp på CVA.

De åtgärder, som vi hittills vidtagit för att reducera vår arbetsstyrka, kan naturligtvis diskuteras. Jag är dock övertygad om att det är den minst kännbara åtgärden som vi i dagens läge kan göra. Naturligtvis känns det hårt för den som det drabbar. I samråd med organisationerna skall vi göra allt för att

anpassningen skall genomföras så smidigt som möjligt.

Åslog Jøker

FCTF SYN PÅ LÄGET

FCTF lokalförening 107 har ständigt strävat efter att till medlemmarna lämna sakliga informationer i bland annat arbetsbeläggningsfrågor.

Redan den 15 maj 1961 medverkade föreningen till information om bakgrund och tillkomst av FATU. I samband med offentliggörandet av FATU I i dec -62 medverkade föreningen till att information lämnades till personalorganisationerna, CVA företagsledning och företagsnämnd.

Vi har hyst misstro till prop 114/1963 och dess innebörd. Vi har hela tiden hävdat att tele-underhåll på C-nivå ej får den omfattning att Telub erfordras.

Vi har vid uppvaktningar i FF och Försvarsdepartementet och icke minst vid Information "Engelbrekt -67" framfört vår oro för sysselsättningsnivån, och krävt att prop 114/1963 bör omprövas.

Vi har ständigt mötts med försäkran från Försvarsdepartementet att vi inte skall hysa oro för sysselsättningen vid CVA.

Ändock har CVA verkstadsledning - utan hänsyn till ev nedgång i försvarsanslaget - nödgats informera om att c:a 150 anställda måste lämna sina arbeten detta år om inte CVA tillföres ytterligare arbetsuppgifter.

Vi har anmält förhållandet till vårt förbund som kopplat in Försvarets Personalnämnd på ärendet.

Vi hyser den största tillförsikt att i gott samarbete med företagsledningen få kartlägga vilka av våra medlemmar som eventuellt berörs av arbetsinskränkning.

Vi kommer att verka för att alla berörda informeras om situationen så att den enskilde själv kan verka för att erhålla ny anställning.

Vi kommer att i alla instanser verka för att alla som måste lämna sitt nuvarande arbete skall erhålla ett nytt likvärdigt.

Vår målsättning är att ingen enda skall sägas upp och behöva lämna CVA utan arbete.

Kjeller Ullvi

FCPF SYN PÅ LÄGET

sig arbetsobjekt till det relativt nya TELUB.

FCPF var inte helt överraskade, då CVA tidigare gjort prognoser, men känner sig dock grundligt lurade av den optimism, som FFV representanter visade vid "Information Engelbrekt". Det är förbundets förväntan och hopp att CVA skall få nya civila eller statliga arbeten, så att arbetstillgången ökas. Sedan orsmolnen börjat hota har FCPF uppvaktat försvarsdepartementet och ordnat informationsmöten. Den 21 mars uppvaktade TCO-S och Statstjänarkartellen försvarsminister Andersson och finansminister Sträng om situationen för hela försvaret, vilket inkluderar alla verkstäder.

Personalorganisationen känner det bittert att den äldre personalen måste friställas. Dessa har individuellt olika

pensionsunderlag att falla tillbaka på för försörjning. FCPF:s förhoppning är att samtliga de friställda skall kunna få tillgodoräkna sig all tid till den övre pensionsgränsen, samt om möjligt få något avgångsvederlag. Det är mycket svårt för dessa att kunna påräkna något nytt arbete, då i tider som dessa arbetsmarknaden knappast är öppen för någon äldre personal.

Mycket skulle troligen kunna göras för att förbättra situationen. Den känslan kan inte undertryckas, att mycket mera skulle kunna rationaliseras i förvaltningarnas topporganisationer och inte bara plocka bland de lägre tjänsterna och på verkstadsgolvet.

Lagert Johansson

Sedan "Information Engelbrekt" har CVA varslat om friställning av 55 man, varav 30 kollektiva, 10 tjänstemän och 15 arvodister. Orsaken härtill har inte att göra med försvarsnedskärningarna utan det är följden av arbetsbrist. Denna beror på att det skapats en överkapacitet vid CVA, som fått lämna ifrån

Ramen kring information ENGELBREKT

När planerna för den personalorientering, som döptes till Information Engelbrekt, började ta form anade man den skulle få ett mycket stort auditorium. Man räknade med över 1.000 personer. Arboga förfogar inte över lokal, som kan inrymma dessa på en gång. Därför måste två lokaler disponeras och i detta fall utnyttjades Folkets hus-biografen och Medborgarhusets rotunda. Detta innebar att utöver normala tekniska arrangemang måste vissa speciella vidtagas.

Det första kravet var att alla närvarande varhelst de vistades i någon av lokalerna måste kunna höra informationen samtidigt som denna borde registreras för dokumentation. Detta ordnades med upptagning i mikrofoner, en på talarstolen och en för varje två deltagare vid estradbordet. Efter vederbörlig förstärkning utsändes talet i ett stort antal högtalare, utspridda i biograflokalen, i rotundan samt i vestibulen. Ljudresultatet var mycket gott om man bortser från ett par tillfällen då högtalarljudet i huvudlokalen uppfattades av mikrofonen och åstadkom mikrofontjut. Detta förekom lyckligtvis endast vid ett par korta tillfällen. Samtidigt som ljudet sändes ut i högtalarna spelades detta direkt upp på bandspelare.

Ljudarrangemangen sköttes av Alex Jonsson.

Det andra kravet var att alla skulle kunna se talarna. I första hand hade därför scenbelysningen förstärkts med fyra strålkastare på tillsammans 10 kW (10.000 Watt — tänk på edra egna 60 Watt lampor hemma). Resultatet blev dubbelt — en mycket god ljuseffekt och en d:o värme.

För att de som satt i rotundan också skulle kunna se hade en lokal TV-anläggning lånats från Svenska Philips AB. Upptagningen skedde med en vanlig industri-TV-inspelningskamera och bilden visades på en skärm 4x5 m.

Själva bildprojektorn var en nyhet för Arboga. Uppfinningen av denna projektor är inte ny. Redan 1939 framlade professor Fritz Fischer vid Tekniska Högskolan i Zürich sina teorier om reflektion och absorption av ljus mot en mycket tunn oljehinna. Denna kallades Eidophor, vilket är grekiska och betyder

bildbärare. Därav kallas apparaten Eidophor-projektor. Bildöverföring skedde för första gången 1943, men först 1958 — 10 år efter Fischers död — kom den ut till praktisk användning.

Nu användes den av Sveriges Radio, för undervisning i universitet och skolor och för stridsledning i försvaret.

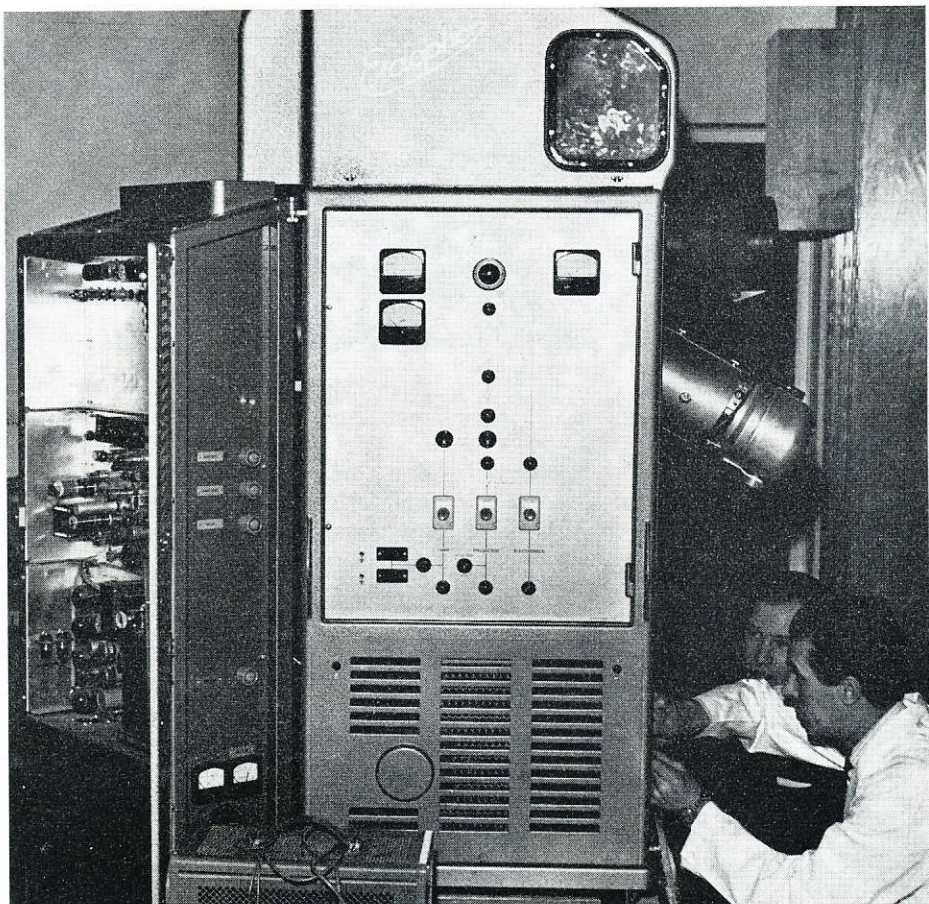
Oljeskiktet på 0,1 mm (styrsikt) täcker en konkav spegel. En xenonlampa på 2.500 W kastar över ett spegelsystem koncentrerat ljus mot spegeln. Så länge oljeskiktet är ostört absorberas ljuset eller återreflekteras mot lampan. Det blir s. k. markfältprojektion. Störes oljeskiktet genom uppladdning i en punkt av en elektronstråle, avlänkad som i ett bildrör, blir det en total reflektion som projiceras genom ett linssystem till bildskärmen på väggen. Ju kraftigare deformation av oljeskiktet desto ljusare flöde erhålles. Systemet med linjeavsökning för vanlig TV användes även här. Oljans ytspänning och ledningsförmåga är så avvägd och noga kontrollerad att maximal deformation erhålles och kvarstår lagom länge varefter den inom 1/50 sek återgår till homogenitetsstadiet. Eidophor-projektorn överför bilder i såväl

svart-vitt som i färg beroende på inspelningssystemet.

Vid information Engelbrekt var bildkvaliteten mycket god, till stor del beroende på den väl tilltagna belysningen. Hela det teletekniska arrangemanget leddes av Arne Norberg med Ingvar Gustavsson som verkställande tjänsteman.

Biograflokalen var händelsernas centrum och hade fått sin speciella ram. På scenen var uppställt ett långbord med plats för de 11 debattörerna, som hade Engelbrekt och symboler för Arboga, CVA, FCTF och FCPF som bakgrund. Ovanför scenen syntes en stiliserad Vigg dra fram ordet Engelbrekt. Engelbrekt själv med handen hårt knuten kring ett stort svärd — en viss symbolik över informationen — var en målad kopia av Carl Eldh's staty, som står utanför Arboga stadskyrka. Alla dekorationer var med elegans utförda av Lennart Askerlöf. I viss utsträckning hade också Jerry Grönberg hjälpt till.

Som sedan allt utvecklade sig fungerade den tekniska ramen utan anmärkningar och dekorationer och övriga arrangemang fick högsta uppskattning.

Eidophor-Projektorn trimmas.

AGUSTA

och en Safir

Trind om magen och med stjärten uppsvängd i stolt lättsinne sätter sig behagfullt signora Augusta Bell ner så nära som möjligt, en vassnäst elegant — tuff i profilen och skön — safir. Det ser nästan ut som en uppvaktning!

— Två i luften — för första gången —

* *Ovan Bertil Lundström och Eine Clasén med CVA-flottan.*

* *T.v. läser Bertil kartan på låg höjd över ödemarken.*

* *Nedan tjustrar färdmekanikern Sven Lindman snurran.*

* *T.h. Det behövs inte mycket till fält för att Bertil och Eine skall ta sig ner.*

Agusta står för italiensk härkomst och Bell för amerikanskt ursprung. Mellan namnen ska det, om allan rättfärdighet uppfylls, finnas ett bindestreck, och efteråt 204B. Tillsammans blir det ett bra mycket roligare namn än den något torra svenska beteckningen Hkp3.

Det är alltså fråga om en helikopter, men inte vilken som helst utan den flygande delen av CVA:s transportorganisation. Dit hör också den sköna juvelen — en Saab Safir benämnd SK-50B.

För första gången förfogar CVA över två flygande enheter, ett påpekande som kan förvåna alla vilka inte vet att vid CVA håller man sig på, för att inte säga under jorden.

CVA:s två flygande enheter är olika som natt och dag och deras användningsområden är också helt olika — även om de tangerar varandra. Båda används i underhållet av markteleanläggningar, helikoptern som laståsa och lyftkran och Safiren för något som kallas diagramflygningar. Båda enheterna är baserade vid F 1. Men hemortsadressen är CVA, liksom för förarna. Eine Clasén och Bertil Lundström är utbildade vid flygvapnet där de gjort aktiv tjänst. Det bör påpekas att till utbildning som helikopterförare tar man ut mycket erfarna piloter. — Första gången man försöker kan man inte hålla henne inom ett så stort fält som CVA:s — det är som att balansera en smörklick i en het stekpanna.

Men nu kan duon Eine och Bertil balansera smörklicken med millimeterprecision. Det behövs också, inte minst därför att de ansvarar för en apparat som kostar ett gott stycke över miljonen. Helikoptern drivs av en jetmotor som gör 26.000 varv i minuten, som växlas ner till 325 på snurran. Den fäkunnige bör veta att extrasnurran i stjärten är till för att hindra koptern rotera "motsols ryggsnurran". Med 600 liter fotogen i tanken blir aktionssträckan ungefär 35 mil. Som jämförelse kan nämnas att en 35F med fullt pådrag suger i sig helikopterns hela bränslelast på 70 sekunder. Topphastigheten ligger omkring 220 kilometer i timmen och lastförmågan uppåt 1.500 kilo.

Om helikoptern är en mångsysslare så är Safiren i högsta grad en specialist. CVA använder planet för diagramflygning, varmed menas kontroll av flygfyrar. Tidigare testades fyrarna med jetplan under övningsflygningar. Nackdelen var att dessa plan flyger för fort, piloten hinner helt enkelt inte testa fyrarnas värden. CVA svarar för att fyrarna på åtskilliga fält fungerar oklanderligt, och eftersom värdena ändras ständigt måste man ha en kontinuerlig kontroll. Försöken med Safiren har utfallit till stor belåtenhet. Safirens toppfart rör sig omkring 200 kilometer i timmen och med full bränslelast kan den hållas i luften ungefär tre och en halv timmar.

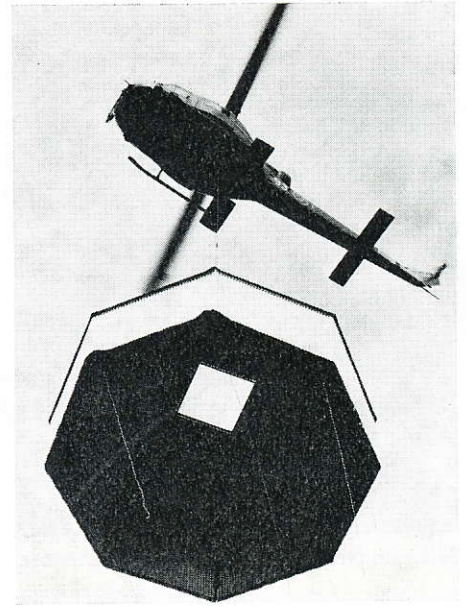
Här gäller det millimeterprecision

Mångsysslare — en lämpligare karaktäristik av en helikopter är svår att hitta. Visserligen är det en lätt överdrift att man kan plocka bär med en sådan apparat, men därutöver kan en skicklig besättning utföra nästan vad som helst. Som transportmaskin vid underhåll av teleanläggningar är den ovärderlig, den förkortar fraktväg och transporttid och den sätter ner last och folk precis på plats. I många fall skulle en arbetsgrupps halva arbetstid åtgå till biltransport om inte helikoptern funnits.

Som flygande lyftkran har helikoptern betytt något av en revolution av arbetet både vid nyanläggningar och underhåll. Men vinsch och krok och en för lekmannen nästan ofattbar säkerhet utför helikopterföraren smått otroliga uppdrag med millimeterprecision. Att placera ett halvtannat ton tungt skyddstak på ett torn med endast 15 millimeters miss är vardagsmat, eller att resa en på marken monterad mast. Finessen är bl. a. att koptern är både transportmaskin och "byggnadskran" i ett stycke.

— Att lära sig använda helikoptern som lyftkran ingår i ordinarie utbildning, berättar Eine Clasén. Visst kan det vara nervöst ibland, men med goda medhjälpare i kopterns golvlucka och på marken går det i regel smärtfritt. Byig vind är det vi ogillar mest i det här jobbet. Däremot är en måttlig vindstyrka bättre än vindstilla.

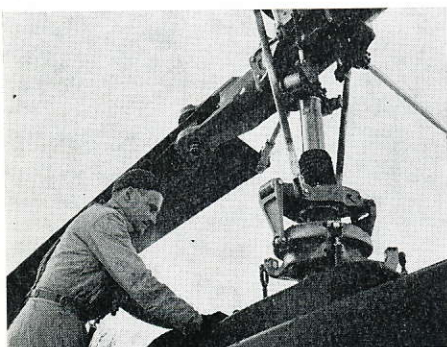
Text: HENRY SIDÉN

Foto: REINHOLD CARLSSON

Lingonskogen förbjuden mark

På en rutinflygning slog det Bergtrollets medföljande reporter att det gives underbara möjligheter för helikopterbesättningen att hitta och utnyttja lingonställen i ödemarken. Men si, det var fel det! Man får allt lov att strikt hålla sig till uppgjord färdplan och landningar utanför programmet lär bli svåra att förklara, säger chefen ombord.

Flygdisciplinen är alltså lika utpräglad som på en flottlj — och följderna av brott mot rutinen desamma. Det finns med andra ord ingen plats för lingonbytten i Augusta Bells buk.

* Överst fr.v. mastbygge med koptern. Sektionerna transporteras fram till byggnadsplatsen från närmaste väg.

* Ungefär 480 kg väger en sektion av den här typen som hänger i kopterns krok.

* Vikten på skyddstaket (bild 3) är 1.150 kg. Nervinden från snurran ökar vikten ännu mera.

* Med bara 15 mm:s avvikelser har det tunga taket placerats på toppen av tornet. Stora bliden t.h.

* T.v. inspekterar Eine Clasén sin flygande lyftkran.

Nils Andersson beundrar sina blommor.

PENSIONÄR

Vid en enkel högtidlighet i UHF ny-restaurerade lunchrum den 28 februari avtackades städaren Nils Valfrid Andersson, som då avgick med ålderspension.

Byråchefen K. Hultman tackade för goda arbetsinsatser under de gångna åren och överlämnade blommor och presentkort å Bergtrollet med lycka till för framtiden.

Fackföreningen representerades av Folke Johansson som tackade för gott kamratskap. En önskan om en ljus framtid medföljde blombuketten.

För arbetskamraterna talade Alvar Schlegel som tackade för gediget kamratskap och överlämnade en gåva.

Andersson är född den 10 febr. 1904 och anställdes vid UHF den 2 nov. 1959. Under åren 1933—1959 var Andersson lantbrevbärare. Medalj för nit och redlighet tilldelades Andersson i maj 1966.

En bön om att Viggen måtte gynna CVA lika väl som Draken?

VET NI . . . . .

att nästan alla UHF:are undrar varför inte våran snygga Lucia fick vara omslagsbild och blickfång i dec.-numret av Bergtrollet. Hjortarna i all ära, men nog var Liliane *bra* mycket snyggare! *)

att sedan Pompe & Co för flera år sedan fick upphöra med snöskottningen på mornarna, så har de som av naturen är utrustade med stora fötter fått trampa upp gångväg från grindarna till bergsinfarten, men ni ska ni få se på annat! Det har skaffats en kombinerad, motoriserad plog- och sandningsmaskin och med Algot vid spakarna! God fortsättning!

att "Hula" köpt en Simca? Forts. följer i nästa nr.

att hissarna vid UHF nu fungerar till belåtenhet, (så länge det varar) men det har gått åt många och långa skånska eder innan vi kom därhän.

att det blir "tji fika" från kaffeautomater vid UHF. Den gladaste över detta beslut är nog Malte.

att det är inget vidare kul för icke rökare att dela tjänsterum (eller arbetsplats heter det väl) med "nikotinister"? — Kanske även *du* övergått till "Prince" eller något annat märke? Sluta då för all del! Snarast!

att på UHF förrådshålls bl. a. följande konstiga grejor: Basolja (är det för arbetsledare?) Kantrust, Plus-Gas Formula, Molykote, Molytox Lubricant, Molykirinolja, Molysil och Aerosil (vad silas därigenom?) Lisapal, Moly-Paul samt Monoklormonobrommetan (phu!) Labyrinthus, Vagga och Honinsats (?) m. m. m.

att allt detta har användning inom flygvapnet?

att för att sänka bullernivån i stansrummet så har golvet belagts med heltäckande matta. Men flickorna hörs ju ändå . . .

att företagsnämnden vid UHF varit ute och luftat på sej och då besett Scania-Vabis anläggningar i "Kringelbyn". Besöket var mycket givande och intressant enligt deltagarna.

att det nu kommit ett tips på hur de tråkiga cementgolven nere i UHF:s berglokaler ska beläggas. Förslagskommittén har nämligen gästade Ljung-företagen i Örebro och sett på golv som var belagda med något som heter "Famorit-Extra". Så nu hoppas vi att det blir något "extra" också nere i berget! Och snart!

att tillbyggnaden av UHF administrationsbyggnad skall ske, troligen budgetåret 1968—69. Hur var det Rel-

lingen sa? — Skall försvaret krympas, isynnerhet flyget, kanske det räcker med baracken på gården.

att 99,99 % av UHF:arna är nöjda och belåtna med den utmärkta avlöningsservice som bjuds av bankdirektör Zachrisson och hans medhjälpare från sparbanken.

att alla UHF:are är *mycket* förvånade och undrande över allt som skrives om CVA kontra Telub. Ena dagen så, den andra si. Man kommer osökt att tänka på filmen "Myglaren" som vi sett i TV.

att Oskar + några kompisar tippat en 23-poängare på Vernon och vunnit, hör och häpna, 4 kronor och 32 öre! Gratulerar!

att brandlarmanläggningen i tunnel X och XI är färdig. Och vem gör vad när alarmklockan ringer?

att i "maktspelet" (om man nu får kalla det så) om CVA—Telub, så spelar en UHF:are en framträdande roll. Och med kännedom om Birger Ahlins kämpahumör, så vet vi att han med all kraft söker försvara Arbogaintressena i denna historia, vad nu utgången än månne bliva.

att vännen Leif en mycket lång tid varit på lasarett och varit ifrån jobbet, men vi hoppas att när detta läses, Leif åter är i gammal god form, och i full fart på jobbet! Flickorna där har längtat *så* efter dej!

att i influensatider är smittriskan oerhörd stor när någon går hostande och nysande bland sina arbetskamrater. Därför, alla ni som går med rinnande näsor och skrällande hosta, håll er hemma tills ni blivit bättre! Det är ingen heroism att vara på jobbet varje dag till varje pris! Aktuella fall finns, bl. a. vid UHF. Tyvärr.

att från morgonbussens fönster ser man hur livsfarligt många cyklistar lever p. g. a. eget förvällande, nämligen cykling i bredd 2—3 st., och baklysen saknas i många fall. Är ni inte rädda om livhanken, CVA:are och UHF:are? Dessutom är det ju straffbart. Inte sant, skyddsingenjören?

att reklam för brösttabletter förekommit vid UHF i form av följande: "Vet du hur stor en Läkerol är"? "Näe". "Jo den har en Pix storlek"! Varsågod, Ahlgren & Co i Gävle!

att på fotot i Arboga Tidning från UHF:s verkstadsklubb 15-årsjubileum, så drog *inte* Östlund och Herman Andersson fingerkrok, om det nu var någon som trodde det. Men det kan nämnas att under Hermans aktiva år i klubben, så har han och Östlund för det mesta dragit jämnt . . .

Jubilerande Verkstadsklubb

att trivselfaktorerna ökar vid UHF. Bl. a. så har ju den kollektivanställda personalens omklädningsrum i berget fått en behövlig "make up". Nya öppna klädskaop har installerats och ommålning utförts. Vidare så har nytt golv inlagts i lunchrummet och en allmän uppsnygning företagits. Personalen tackar!

att det har i viss mån trollats med lokalerna vid 420. Utan att öka golvytan har faktiskt vunnits större utrymme. — Tack vare snickare från CVA och målare från Kungsör. — Apropå trivsel och lokaluppsnygning så måste det också nämnas att exp. vid 411 också har snyggats till, så att nu trivs Elsa och Ann-Mai + de andra flickorna ännu bättre.

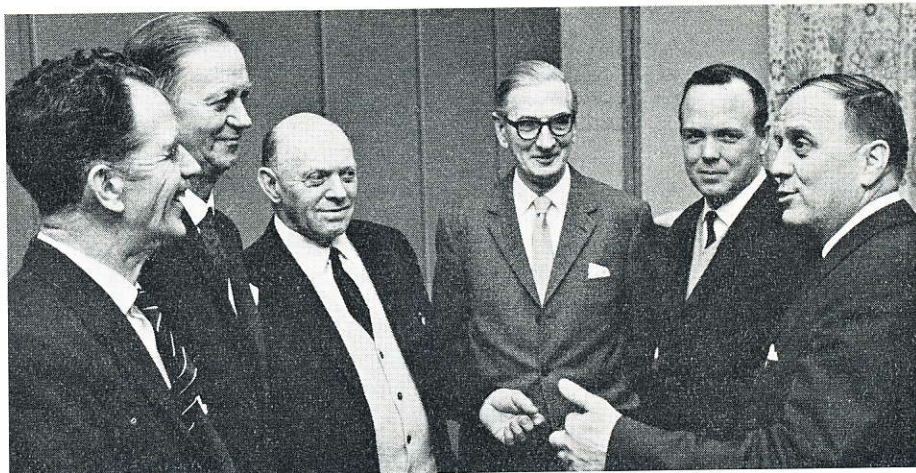
att Sven Larsson, Iffas skidmästare inte ställt upp i Vasa-loppet i år, men väl en annan kämpe, nämligen Erik Tägtström. Vi hejar på dej, Erik!

att till sist önskas alla anställda gott om jobb och fritt från alla malande och ovissa utredningar om framtiden, samt en härlig vår, fri från snuva och hosta!

Lj

*) Det tyckte jag med, men hon fick en väl så hedervärd plats för att inte alla skulle fingra på henne.

Red.

"Blötis" drar historier: Fr. v. Sune Staffansson, Leif Jonsson, Herman Andersson, Bror Möller, Sten Edberg, "Blötis" Ingvar Johansson.

Verkstadsklubben vid UHF firade den 27 januari sitt 15-årsjubileum med en trivsam festlighet i Medborgarhuset. Ordföranden Sten Edberg hälsade alla välkomna. Han vände sig speciellt till Herman Andersson, som för 15 år sedan tog initiativ till klubben. Hans arbete uppskattades högt varför han erhöll blommor och presentkort. FCPF:s ordförande Ingvar Johansson tackade för gott samarbete. Vid det efterföljande samkvämet underhöll kvartetten Sven

Erik Famne, Bror Möller, Sune Staffansson och Lars Öhman med sång och musik. Ett annat uppskattat inslag var trevliga historier, som föredrogs av Herman Andersson.

40 av klubbens 62 medlemmar hade infunnit sig. Därutöver hade några gäster inbjudits. I verkstadsklubbens styrelse ingår nu Sten Edberg ordförande, Sven Erik Famne, Folke Johansson, Valdemar Karlsson och Gottfrid Grundén.

Lj

FCPF:s Barnfest

Den 29 januari hade FCPF sin julgransplundring i Medborgarhusets rotunda. Festen kördes i traditionsbunden stil med saft, tårta, dans och lekar. Allt uppskattades som vanligt mycket högt, vilket väl framgick av öronbedövande glädjetjut. Elis duo levererade musik med känd briljans. Dansen och lekarna dirigerades med van hand av Eric Green. Glädjen delades helt med de äldre, som med gymnastisk färdighet deltog i muskelstärkande jänka och smattrande La Bostella. Utmattade deltagare avslutade dagens övningar med att bära hem gott-påsarna, som utdelats av de allerstädes närvarande tomtarna.

Livat och Stenkul, Jenka och Bostella kördes av både kort och kort-kort.

MEDITATION

Jag sitter och betraktar en stjärnkarta. Där har vi Svanen, där är Pegasus och Draken. Men var är Beatles? Var är Monica Zetterlund? Har jag missförstått saken?

Driftvärnets mörkerfältskjutning

Driftvärnschefen Bertil Blomqvist genomförde ett mycket vällyckat experiment med att arrangera enskild mörkerfältskjutning fredagen den 17 februari. Det var verkligen mörkt och praktiskt taget helmulet, då 32 man ur CVA-UHF driftvärn samt inbjudna civilmilitärer inmönstrades i personalbyggnaden. Där uppdelades de i skjutlag samt klassades var och en efter tidigare prestationer: mästare klass 3, normala skyttar klass 2 och mindre erfarna klass 1.

6 skjutstationer hade ordnats med 6 mål på varje. Vid varje station var också de vapen som skulle användas vid detta mål utlagda. 3 stationer var avsedda för gevär m/97 och 3 för kpist. Skjutställningen var stående på 5 stationer, knästående vid en med gevär. Remstöd fick inte användas. Tre mål var upplysta med elektriska lampor, ett med gasollampa, ett med facklor (skulle väl föreställa lägereld) samt ett helt obelyst. Vid detta sista mål användes kpist vars riktmedel hade självlysande punkter.

Eftersom inga egna eller individuella vapen användes angavs riktpunkt för varje figur.

Med hänsyn till målen och skjutavstånden varierades även ammunitionen. På station nr 1 vid skjutbanan användes helskarpa skott med spårlyus. Dessa gav ett strålande fyrverkeri med små

röda eldar. Tyvärr flög de hit och dit så de gav ingen kontroll över träffarna.

Omedelbart utanför CVA:s grindar var målet helfigur i miniatyr, som skulle beskjutas med kammarammunition. Vid Ektorps sköts på 100 meters avstånd mot 1/3-figurer med halvskarpa skott.

Vid skjutningen syntes det vara mycket svårt att koncentrera sig på målen och samtidigt hitta riktmedlen, då endera alltid låg i mörker. Trots alla svårigheter lyckades bästa man prestera 53 träffar med 57 lossade skott.

Efter skjutningen var det åter samling i personalbyggnaden, där fru Blomqvist med biträdande damer bjöd på kaffe och goda smörgåsar. Många skratt utlöstes då Torsten Gustavsson spelade upp från sin bandspelare skyttarnas frimodiga yttranden vid en av skjutstationerna.

Medan deltagarna pratade av sig bedrifterna på krigsstigen räknade ledningen ut resultaten varefter prisutdelning kunde ske.

Klass 3:

1) Holger Larsson	53 p.
2) Ingemar Carlson	52 p.
3) Bror Karlsson	52 p.

Klass 2:

1) Harry Hahne	50 p.
2) Arne Corsell	50 p.
3) Sven Persson	47 p.

Klass 1:

1) Ragnar F. Bengtson	29 p.
2) Åke Persson	29 p.
3) Hans Karlsson	25 p.

Vid lika poäng avgjordes placerings-siffran av målens svårighetsgrad.

Under själva skjutningen hade fyra sjukvårdare deltagit i frågesporttävling om sjukvårdskunnighet. Det var 16 frågor, som skulle besvaras inom 10 minuter. Segrare blev:

- 1) Holger Rasthman
- 2) Eric Ericson

Därefter utdelades priser från FV driftvärnstävling i skjutning på hemmanor 1966. Detta var således resultatet av en tävling för hela Flygvapnet. För CVA:s del blev resultatet: Kpist: 45 deltagare totalt:

- 3) Stig Carlsson 248 p. Silvermed.
- 9) Gunnar Merkén 241 p. Bronsm.

Gevär: 75 deltagare totalt:

- 1) Lennart Larsson 134 p. Guldmed.
- 2) Jack Leth 133 p. Silvermed.
- 14) Bror Karlsson 130 p. Bronsmed.

Det allmänna omdömet om kvällens övning var mycket positivt och det var alla deltagares samfälliga och uppriktiga tack som riktades till arrangörerna Bertil Blomqvist, Harry Hahne med alla medhjälpare.

MEKEN utmanade IFFA och SECO

Arboga Mekaniska Verkstads skidsektion hade söndagen den 18 febr. inbjudit CVA-UHF och Fagersta-Seco-erken att med 4-mannalag delta i skidstafett. 21 lag, d. v. s. 81 löpare hade anmälts. Tyvärr infann sig inte alla. Från CVA kom två seniorlag, ett oldboys- och ett veteranlag. Det ena seniorlaget med skidesset Nisse Peterson

blev tyvärr engagerat på annat håll och ställde inte upp. Flyget hade inte heller något damlag. (Varför?) Starten var gemensam för alla klasser vid Höjen ovanför Mekaniska Verkstadens dammlucka. Sedan gick banan över Ramstigen upp på en runda över höjderna i skogen. och sedan tillbaka till startplatsen, där löparna växlade. Här var också målet.

Banan var 5 km lång. Det snöade och temperaturen visade tögrader så skidföret var mycket tungt. Där det inte var ytterst bakhalt fastnade snön under skidorna i tjocka lager. Ingen vallning passade här.

Trots detta blev det ingen lågfartsökning (turist-takt) utan med oerhörd energi stångade sig (Hill-stil) löparna fram och tiderna blev imponerande. Vid växlingen före sista sträckan, då Rystedt puffade Liljehammar i ryggen ledde CVA:s veteranlag hela tävlingen. Man väntade att Liljehammar skulle klara hem triumfen. Som motståndare hade han skidesset Unto Hintsanen, som presterade dagens rekordtid 18.30. Liljehammar bärgade i alla fall hem lagsegern i veteranklassen. Även våra övriga båda lag fick hedervärda placeringar i den hårda konkurrensen.

Arrangörerna kunde inte göra något åt vädret och snön, men allt det övriga

Gunnar Rystedt överläter åt Liljehammar lagets sista varv.

IFFA tog "full" pott i Linköping

Så var det åter "dax" för CV/FF-spelen, den årligen återkommande tävlingen mellan de centrala verkstäderna och i någon mån FF.

Lördagen den 11 mars i arla morgonstunden startade ett antal förhoppningsfulla badmintonspelare, bordtennis d:o samt korphockeyspelare med Linköping som mål. CVM IF stod som arrangör för de 6:e CV/FF-spelen, vars vinterdel skulle avgöras och omfattade följande grenar:

Badminton, bordtennis och korphockey.

Rätterligen skulle även skidåkning 10 km avverkats men någon snö hade arrangörerna icke lyckats anskaffa, varför denna gren måste inställas. Tråkigt, kanske rök 5 poäng.

Tävlingarna gick mycket bra för IFFA:s vidkommande, eller vad sägs om nedanstående medaljskörd:

13 guld, 4 silver och 2 brons.

Korphockeyspelarna spelade ett strålande spel och gav varken CVM eller CVV någon chans att sticka upp. Alla spelade på toppen av sin förmåga. Björn Liljehammars skridskoåkning närmade sig "Nisse Nilsson-klass".

var välordnat och skapade en god kampana. CVA-gästerna framför sitt tack!

Resultat:

Seniorer:

1) SECO

2) Arb. Mek. Mask. 1

7) CVA TV II

Ake Kanlén

Kjell Söderberg

Kjell "Nippe" Larsson

Lars Pettersson (indiv. 3:a 20.29)

Obs.! "Nippe" bröt skidan, men fullföljde i alla fall sitt lopp. Olyckan förklarar lagets placeringssiffror.

Oldboys:

1) Arb. Mek.

2) CVA Motor

Sven Persson

Göte Persson (indiv. 3:a 24.36)

Rolf Ranskär

Bengt Hjalmarsson

(indiv. 5:a 26.32)

Veteraner:

1) CVA-TV I

Anders Hill (indiv. 1:a 25.32)

Hans Englund

Gunnar Rystedt (indiv. 4:a 25.52)

Vilhelm Liljehammar (indiv.

2:a 25.50)

I laget deltog följande:

Jan Andersson, Sven-Åke Mattisson, Björn Liljehammar, Kjell Larsson, Kjell Kühne, Tommy Lindgren, Ulf Edén, Svante Eriksson, K. G. Allvin samt Roger Berglund. Lagledare: Stig Holmqvist.

Resultat: CVV—CVM 11—7, IFFA—CVV 10—3, IFFA—CVM 11—3.

Bordtennis blev så småningom en ren singelfinal mellan Nisse Peterson—Inge-
mar Gustavsson IFFA. Den sistnämnde hade i kvartsfinalen presterat dagens bästa match då han slog ut CVM:s etta Astor Nilsson med 21—10, 21—16.

I dubbel däremot fick Peterson/Gustavsson ge sig för CVV:s kämpastarka Söderbäck/Vedlund med siffrorna 16-21, 21-18, 21-18.

Singel

1) N. Peterson, IFFA, guld

2) I. Gustavsson, IFFA, silver

3) U. Forsgren, CVM, brons

14 deltagare.

Dubbel

1) Söderbäck/Vedberg, CVV, guld

2) Nilsson/Forsgren, CVM, silver

3) Peterson/Gustavsson, IFFA, brons

7 par deltog.

Badminton har alltid varit en av IFFA:s säkraste grenar, varför man hyste stora förhoppningar om en seger redan före start. Segern bärgades också genom att IFFA fick fram finalpar i såväl singel som dubbel. Här kan man konstatera att CVM är på stark fram-
marsch genom herrar Hallberg och Gullberg så IFFA får se upp och fram-
för allt se till att föryngra laget. Laget

som bestod av S. O. Holmström, J. E. Kihlström, W. Liljehammar och C. Hallin hade en sammanlagd ålder av närmare 200 år, vilket får anses lite i överkant även om spelarna själva känner sig spänstiga. Resultat:

Singel

1) S. O. Holmström, IFFA, guld

2) J. E. Kihlström, IFFA, silver

3) S. A. Hallberg, CVM, brons

12 deltagare.

Dubbel

1) Kihlström/Liljehammar,

IFFA, guld

2) Holmström/Hallin, IFFA, silver

3) Hallberg/Gullberg, CVM, brons

6 par deltog

Till slut en förhoppning om att nedanstående poängställning skall se minst lika prydlig ut efter "sommardelens" genomförande. En uppmaning till alla anställda att göra en extra ansträngning i år för att för alltid erövra vandringspriset till IFFA.

Ställningen för närvarande är att IFFA har fyra inteckningar och CVM IF en och fem inteckningar erfordras för att priset skall få behållas.

Träna alltså för sommarens grenar som omfattar: Fri idrott, fotboll, varpa, skytte, tennis och orientering.

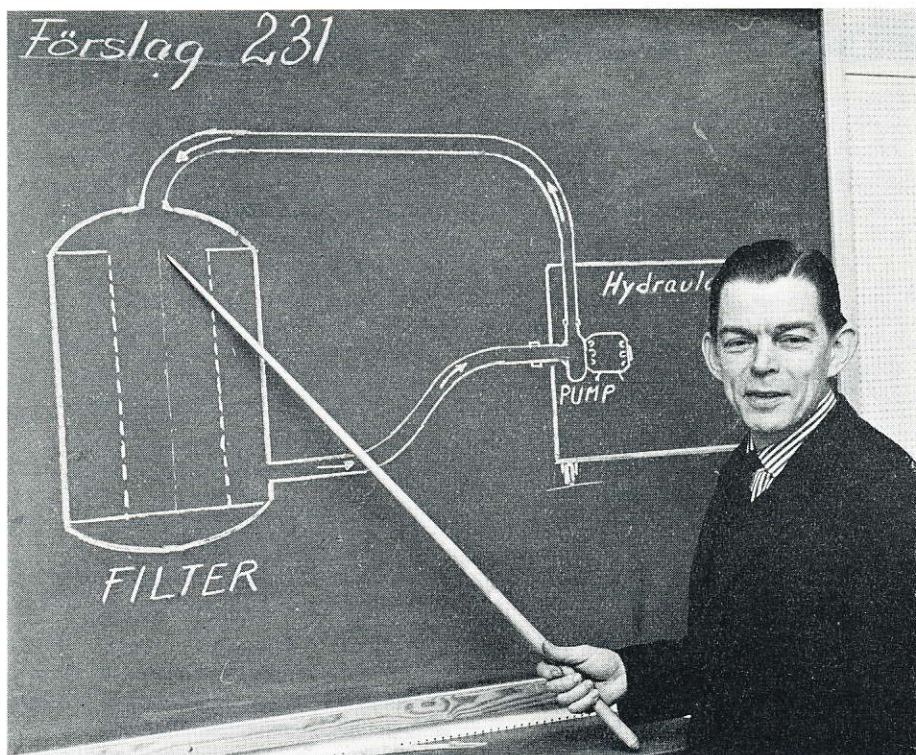
Poängställning på vandringspriset efter "vinterdelen".

Tävlingsgren	CVM	CVV	IFFA	FF
Bordtennis	3	2	5	1
Korphockey	2	3	5	—
Badminton	3	2	5	—
	8	7	15	1

IFFA:s segerrika lag.

Tore Kumlin demonstrerande principen för sitt reningsfilter till hydraulaggregat.

Förslagsfacit 1966

Som tidigare redovisats så var ju 1966 ett gott förslagsår. CVA:s förslagsställare har kvitterat ut 12.490:— under året.

Rekordbelöningen på 6.800:— behandlas på särskild plats.

Sedan förra förslagsfaciten har följande förslag erhållit belöning:

834 Norling avd 281	
Rep av omkopplare TC 16469	6.800:—
200 Kumlin avd 275	
Renkörningsfilter för hydraulaggregat	905:—
9182 Oskarsson av 274	
Snabbblåsning vid antennprovbank	150:—
3028 Brewitz avd 274	
Omkopplare för precisionsvoltage	75:—
Erkännande med åtföljande fpl-modell	
9166 Leo avd 281	
Förslag ang styrgenerator i Fmr 7	
9349 Nilsson avd 277	
Modifiering av provutrustning WTG-11	
2292 Gustavsson avd 275	
Hållare för relägrupp sikte 7a, b	

2 st idéer som är föreslagna belöningar över 300:— har insänts till FF för godkännande.

En fråga som man ofta möter är: "Hur bedömer ni förslagen eftersom utslagen kan bli så olika"?

Enklaste svaret för oss är då: "Var god och läs bestämmelserna som vi går efter, ty de finns uppsatta på våra förslagstavlor". Dessa regler och den por-

tionserfarenhet som berörda ledamöter har skaffat sig, samt försök att använda sunt förnuft är nämligen det som ligger bakom behandlingen av förslagen. Tyvärr finns det gränssfall som är mycket svåra att bedöma, och vi kan bara hoppas att finna förståelse för detta. En gyllene regel här liksom annars är att: "hellre fria än fälla", men det finns gränser åt alla håll.

Ett litet utdrag ur reglerna kan dock vara på sin plats.

Alla förslag bedöms enligt 3 huvudpunkter.

1. Själva IDÉN bedömes separat
2. Grad av NEDLAGT ARBETE
3. Grad av NYTTIGHET

Punkt 3 är mycket avgörande för den ev belöningens storlek. Om nyttan och vinsten av förslaget bara kan uppskattas och ej säkert fastställas, blir belöningens storlek fastställd av en schablonmässig tabell. Finns det däremot påvisbart underlag för exakt beräkning av vinsten, då bestäms belöningens storlek procentuellt av den erhållna vinsten. Som en följd härav kan ett utav två ungefär likvärdiga förslag bedömas lägre i punkterna 1 och 2 men på grund av befintlig godkänd beräkningsgrund få en betydligt större belöning än det andra förslaget.

Vi hoppas nu att dessa "torra fakta" ej skall avskräcka från att lämna in nya förslag. Ju flera förslag som kommer in, ju större är chansen att få in verkligt bra idéer för behandling.

Sekr.

Försvarets högsta förslagspremie utbetald vid CVA

Vid en enkel högtidlighet i Telehallen överlämnades den 27 februari till Karl Norling 6.800 kronor samt ett diplom för förslag till modifiering av en vågledaromkopplare. Detta är hittills den högsta belöning som utbetalats för utarbetade idéer inom försvaret.

Vågledaromkopplaren tillhör en radarstation, som är försedd med vågledare, så att avsökning kan ske, samt en konstantenn för provning. Vågledarna kan inte vara inkopplade samtidigt som konstantennen, varför det finns en relativt enkel växelordning. Denna består av en cylindrisk mantel med öppningar för vågledarna och konstantennen. Inne i denna vrides en cylinder med spalter, som liksom en kikkran, leder radarpulserna antingen till vågledarna eller till konstantennen. Den manövreras manuellt. De strömpulser, som ledes genom omkopplaren till vågledarna eller antennen har mycket hög effekt. Spelet mellan den inre cylindern och omkopplarhuset var tidigare endast 0,1 mm, och det uppstod lätt brännskador genom överslag. Dessa var så svåra att omkopplaren kasserades. För att klara av felkonstruktionen syntes lösningen ligga i nyanskaffning av en omkopplare av kraftigare dimensioner. Kostnaderna härför skulle bli ca 2.700 kronor per anläggning.

Efter mycket funderande och en del egna experiment föreslog Norling, att spelet utan nämnvärd prestandaminskning kunde få utökas till max 0,5 mm. Efter ingående utredningar och beräkningar hos tillverkaren visade det sig att efter modifieringen funktionssäkerheten steg över förväntan.

Härav följde, att någon nyanskaffning och ändring av anläggningarna inte behövde göras. Alla kasserade omkopplingar har efter en enkel nedsvärning åter kunnat tagas i bruk. Ett exempel på en liten modifiering, som var mycket effektiv.

Karl Norling har god rotation på sina grå celler och det är inte omöjligt att han återkommer snart med nya förslag.

På första sidan av Bergtrollet nr 3 1966 finner Ni Norling visande sin modifierade omkopplare.

YTTRANDE VID INFÖRANDE AV ELVÄRMEELEMENT

Innan det åter blivit blivit ute, kommer nätter, som man förut kalla kalla i stället heta heta.

Våren är i antågande och våra orienterare kliver ur skidorna för att bereda sig till årets toppevenemang:

TIO - MILA

Orienterarnas julafton är utan tvekan Tiomila. Varför är den nu det? Frågan är svår att svara på. Ett är emellertid säkert: den som en gång fått den stora chansen att ställa upp och kämpa i denna mångmannabudkavle, vill komma igen och om möjligt göra ett bättre resultat eller visa, att det inte var en tillfällighet, att det gick så bra just den första gången.

Fjölårets (1966) tiomila gick den 7-8 maj med start och mål i Stavsjöbruk. Snacket om att försöka vinna nästa år hade börjat redan dagarna efter föregående tävling. Efter en lång och kall vinter kom maj med sol och varma vindar. Lördagen den 7 klockan 12 reste vi till Stavsjöbruk. Under resan gjordes många förslag om hur man skulle springa sjätte sträckan, som hade fallit på min lott. Banläggaren lämnade tips om att den skulle vara "knivig" och själv har jag ju fått det vassa öknamnet "Kniven", vilket inte gjorde saken bättre. Efter det vi sett starten fortsatte resan till Nyköping, där det var samling för de fem sista sträckorna. Från ett flertal transistorapparater rapporterade Sven "Plex" Pettersson hur det gått för vår startman. Under tiden krängde man på sig dresen och satte fart på lyset. Sedan satte vi oss i en ny buss för färd till Krokek, där jag skulle avlösa Imark från femte sträckan. Under resan dit och i väntan på löparna talade flera transistorapparater med full styrka om hur det gick för dem som var på banan och vilka problem de hade att brottas med. Därav framgick klart, att kärren var mycket blöta och vattnen var mycket kalla. Plötsligt dök det första ljuset upp i den tilltagande dimman. Det var Hellas löpare, som ensam kom rusande. De övriga, som hade varit en enda klunga på femtio man syntes inte till. Femton minuter senare kom startnummer 14, vår gode Imark. Han hade kommit upp till andra plats. Med orden "lycka till" gav jag mig ut i mörker och dimma. Aldrig har det varit så svårt att komma i gång. Benen ville inte bära och hjärtat dunkade som en stångjärnshammare. Dessutom skavde skorna. Hur skulle detta sluta? Första kontrollen för

min bana var högst uppe på en höjd. På vägen dit fanns ett hindrande fårstängsel. När jag klarat mig över detta, stod jag i ett hagtorrssnår och kunde inte flytta på mig. Genom litet plock klarade jag mig ut. När jag kom till kontrolllyktan, hörde jag från en högtalare, att det var en klunga på väg in till växeln, jag hade lämnat. Denna klunga var då 30 minuter efter den ledande Hellasmannen. Detta var för mig en lugnande rapport. Det gällde för mig bara att gå rätt på kontrolllyktorna. Vägen till den andra gick genom stark dimma. Jag såg inte mer än c:a 10 meter framåt med min lampa. Det blev en bom och klungan kom ifatt mig. Sedan bommade jag vidare till den sista kontrollen, som satt, där den skulle. Därifrån var det bara att fortsätta en skogsväg till växeln vid parkeringsplatsen till Kolmårdens djurpark. Femtio meter innan var ett förargligt dike, som jag snavade i.

P. O. Sahlin fick budkavlen efter mig. För min del fick jag leta reda på min ryggsäck och uppsöka duschen. Kallt vatten över kroppen gör att man känner sig som en ny människa och toppen är nådd, då man fått på sig torra "civila" kläder. I bussen frågade man mig, hur det var under loppet och om jag hade haft det mycket dimmig. Sedan frågades varför jag inte gjorde si eller så. Ja det var eftersnacket. Hellas höll sin ledning med c:a 30 min. Själv hade jag kommit in på 24:de plats. Det hela slutade dock lyckligt för laget med en tredje-placering i slutprotokollet.

Skulle det vara någon, som är pigg på att försöka kvalificera sig till nästa tiomila och kämpa i Arboga OK:s grönsvarta färger, så tag kontakt med någon OK-are. Medlemsavgiften är inte så stor och särskilt inte om Du tänker på vad DU får ut i stället. Främst får Du komma in i ett gäng, där kamratandan är toppen. Du får andas hur mycket skogsluft som helst, Du får bada bastu, springa i skogen och kanske det viktigaste: Du får de allra bästa lärarna, när Du skall lära Dig konsten att orientera.

Hans "Kniven" Jansson

FORSFARARE

Norrland är känt för timmerflottning och forsfarder. Mindre känt är att detta förekommit inte så långt från Arboga.

1944 pågick timmerflottning för fullt i Hedströmmen. Dess flottled var 70 kilometer. Den började ganska lång bit uppe i Dalarna för att sluta vid sågverket i Skinnskatteberg, där timret samlades upp. Då verksamheten var som störst flottades c:a 200.000 (tvåhundrausen) stockar per år.

Flottningen i Hedströmmen är nu ett minne blott. Den blev nedlagd för c:a 10 år sedan, då nu allt timmer körs med bil.

Utför Hedströmmens forsar — 1944.

Foto o. text: Vaktman V. Andersson

TÅNKVART

En cyniker är fräck nog att se saker och ting som dom är, inte som dom borde vara.

Carl Kempe

Bilden på sidan 10 illustrerar ingen bön utan mera ingenjör Larsson framförande CVA tack till flygdirektör R. Alenius som slutade.

Rapport från utbildningsledaren

Utbildningsledningen i Asby-sol: Fr. v. Ingrid Persson, Anders Ander och P. O. Olsson.

Målsättning

Målsättningen är att all personal, som p.g.a. arbetets krav behöver någon form av vidareutbildning även skall kunna er-hålla sådan. Resp. chef, som ansvarar för personal- och utbildningsfrågor för sin personal, inventerar årligen utbildningsbehovet, varefter en utbildningsplan görs upp inom ramen för fastställd budget. Utbildningskontoret svarar sedan för att anbefalld utbildning kommer till stånd.

Omfattning

Vidareutbildningen omfattar till större delen tekniska kurser och materielkurser. Vidare har ökat intresse under året ägnats åt personalledning och administration.

Antalet anställda, som deltagit i beordrad vidareutbildning under senaste året var 755 vid 213 kurser.

1,4 % av total tillgänglig arbetstid har utnyttjats till organiserad utbildning. Detta motsvarar i medeltal 25 timmar per anställd och år. Totala kost-

Automatisk Data Behandling

Arboga Tidning den 8.2.67 sid 6 under Frågan är fri.

Fråga: Förtydliga orden ADB och bioteknologi.

Svar: ADB betyder enligt förkortningslexikonet: Allgemeiner Deutscher Burschenbund (en tysk studentförening). Biote...

Så nu vet ni det!

naden var 1.035.000:— eller 710:— per anställd.

Lokaler

62 kurser var förlagda till lokaler på CVA, huvudsakligen vid kursgården i Asby och i särskild lokal för lödutbildning.

Lärare

Fyra personer har på heltid tjänstgjort som lärare vid tekniska kurser. Dessutom har 80 anställda sporadiskt

medverkat, därav 32 personer på kurser i FV regi utom CVA.

Elever utom CVA

Vid CVA-kurser har 221 elever från flygvapnets verkstäder och förband deltagit.

Frivillig utbildning

Även frivillig utbildning är av stort värde och understöds på alla sätt. Den frivilliga utbildningen omfattar huvudsakligen allmänna kurser och grundkurser i tekniska ämnen, språk, administration m. m. och bedrivs vid olika studieorganisationer, aftonskolor och korrespondensinstitut.

All personal kan få läsa korrespondenskurser efter hänvändelse till utbildningskontoret (tel. 265). Efter avslutad och godkänd kurs erhålles ersättning för hela kursavgiften.

F. n. studerar över 400 CVA-are per korrespondens.

Fritidsstudier understöds också. Studerande vid Arboga Tekniska Aftonskola erhåller ersättning för den kurslitteratur, som utgöres av korrespondensinstitutens kursbrev. Andra kurser, exempelvis språk- och kontorskurser kan ersättas med 2/3 av kursavgiften efter avslutad kurs.

Det gäller Dig själv

Om Du har synpunkter på utbildningen eller funderar på någon kurs, är Du välkommen till utbildningskontoret i administrationsbyggnaden, eller ring 265 eller 187. Där står P. O. Olsson, Anders Ander och Ingrid Persson gärna till tjänst. Du kan också tala med Din chef om allt som gäller utbildning i tjänsten.

P. O. Olsson

Ämneslärarna gör upp schema: Fr. v. O. Granberg, H. Gripenberth och G. Lundström.

20% av CVA-personal betalar 80% av nya "KRONHJORTEN"

Det insamlade "guldet" räknas under kontroll.

Den stora insamlingen med bössor för en lekkamrat till vår hjortfamilj gav inte så mycket. Redovisningen visar att kaffedrickarna i administrationsbyggnaden bidrog mest närmast följda av Gott-Pelle. En givare hade lämnat en hel 5:a. Av siffrorna att döma synes det att 80 — 20 % regeln gäller fortfarande.

För att rädda situationen startade

Gert Wase omedelbart ett kaffelotteri som såldes slut på nolltid. Inköpet av en lekkamrat till vårt dovhjortpar kunde verkställas omedelbart.

Den 23 febr. klockan 11.30 släpptes vår nya hind ut på samma plats, där Jeppe och Julia gjorde sin entré förra året. Hon är ca 3 år och kommer från Björnön vid Västerås. Sedan vi fått ett snabbfoto av henne stack hon in i buskagen. Litet chockad efter resan har hon hållit sig dold och vi vet ännu inte om hon trivs med sina kompisar. Vad heter hon förresten?

Redovisning

Administrationsbyggnaden	102:22
Telehallen	6:86
Gott-Pelle	30:51
Mässen	18:05
	<u>Summa 157:64</u>
Kaffelotteri	114:70
	<u>Totalsumma 272:34</u>

Nya dovhjortshinden gör sitt inträde på CVA.

LÖDARMÖDA

Jag sitter här och löder, löder och löder, jag använder lödkolv, lod och pincett, blod tårar och svett.

Mitt hjärta värker, jag tror det blöder, schavotten väntar, jag har det inte så lätt!

Ett godkänt arbete jag vill prestera, ett godkännande jag vill ha, då fordras att komponenter rätt montera på lödkursen vid CVA.

En komponent fel på 20.000 är något att bita i, en på 100.000, är framtidens melodi!

Men med Jacobssons säkra hand och glimt i öga, jag lär mig noga att löda. Hoppas nu att nå ett bra resultat och att få ett för lödning erforderligt certifikat.

"Lärjungen" Karl-Eric Wiss
(Psst jag klarade mig!)

PS. Jag d. v. s. "Lärjungens" dotter har med stor möda lyckats få min käre fars samtycke till att sända in hans lilla diktförsök.

Han protesterade i det längsta, men

jag fann dikten så pass bra att den i Beergtrollet skulle duga eller va???

Va tycker redaktionen? DS.

GRATTIS till den klarade kursen önskar

Dottern Mari-Ann

Fröken Mari-Ann kan vara Wiss att dikten passade precis

Den var mycket bra

just sådan vi vill ha

Vi gratulerar både lärjungen

och den förtjusande —

damen

Angående datamaskiner

I föregående nummer av denna hedervärda tidning hade Ragnar-Fredrik redogjort för sina iakttagelser från landsvägarna under gällande hastighetsbestämmelser, och vi får nog dela hans uppfattning av ämnet, men jag liksom upplever detta på ett annat sätt. — Jag åker rätt som oftast genom Kungsör, Valskog och Kolsva och andra samhällen här i krokarna, och när jag liksom R-F saktar in farten till 50 straxt före förbudstavlan, så svisch, susar det en hel del bilar förbi och bara försvinner i fjärran. Och aldrig syns någon svart-vit polisbil till . . .

Under den mörka årstiden då alla bilar har lyset på, känner jag mej nästan som en person i någon av Jack Londons böcker som är jagad och förföljd av en flock ylande och glupande ulvar med ögon som lyser som eldkulor i mörkret och med otäcka morrnigar i strupen.

Och då, just då vid förbudstavlan, känner jag hela flocken bakom mej kasta sej över, nej förbi mej med ett illvrål och ögonen påslagna till hellyse!

Och vad ser man då? Jo bakom vargögonen sitter det ett flertal av dessa fantastiska unga män förande stora amerikanska maskiner med flera hundra

hästkrafter innanför det rostiga plåthöljet. Och resten av plåthöljet är laddat med uppsprayade 'brudar' som vinkar litet nedlåtande när dom susar förbi den stackars laglydige trafikanten.

Nu undras det: När gick dessa unga män i skolan? Och fick de där lära sej att tyda bokstäver och siffror till ord och meningar och sifferkombinationer? För som det verkar nu kan de inte läsa vare sej text eller siffror. Eller är det så att dom helt enkelt "ger fan" i gällande bestämmelser?

Ja vad ska man tro? Och vad tror polisen?

Lj

Det är toppen med saft, tårta och bullar.

som de förstod bättre. Det blev saft och tårta vid stående bord. De äldre hänvisades till kaffebaren i andra änden av Medborgarhuset. Under tiden startade U. A. Gunnarsson dans och lekar i rotundan. Denna lek blev vildare och hårdare allt efter tiden led. För de äldre blev det uthållighetsprov i svikthopp i form av Jänka och La Postella. Golvet sviktade och många hade nog angenäma efterverkningar i form av träningsvärk.

Mr. Båga Mento gjorde ytterligare framträdande, varefter herrar tomtar gjorde entré och delade ut välfyllda godispåsar. Drygt 700 personer hade infunnit sig, varav 500 av de yngre årgångarna. Enligt de senares utsago vid en pressintervju så är denna julfest alltid toppen på året och denna var inget undantag.

FCTF Barn- och familjefest

Vid middagstiden den 15 januari fyllde Folkets hus-biografen till bristningsgränsen av tjänstemannaföreningens yngre telningar med vuxna. Sedan ordf. Birger Ahlin hälsat alla välkomna, och meddelat vissa spelregler för de kommande övningarna, började ett bejublat

filmprogram. Det var Pelle Svanslös och Hacke Hackspett samt en amerikansk biljakt som visades. Därefter kom mr. Båga Mento och visade ett utomordentligt salongstrolleri. Det väckte berättigt uppseende framförallt hos de äldre. De yngsta var otåliga att få del av sådant

Är du konstintresserad?

Kultur är ett av dagens debattämnen. Häri inräknas konst, ett mycket omfattande område. Inom CVA-UHF finns här för ett påtagligt intresse, men saknas en sammanslutning för att befrämja detta.

Vill Du vara med och bilda en konstförening inom CVA-UHF?

Konstföreningens uppgifter bör vara att

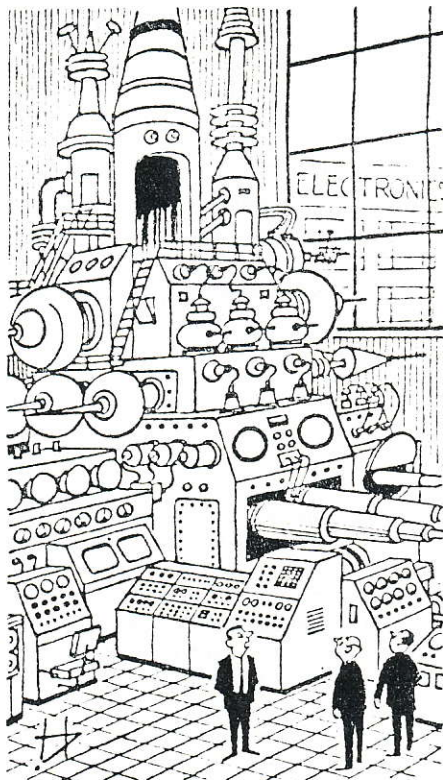
1. främja medlemmarnas förståelse för konst genom ordnade besök på konstutställningar och föredrag

2. ordna utlottning av konstverk
3. förmedla inköp av värdefull konst till förmånliga priser och betalningsvillkor.

Alla intresserade kallas härmed till ett orienterande möte på Gyllene Balken tisdagen den 18 april 1967 kl. 16.20 för att eventuellt bilda denna förening.

Konstroller

ELECPLEXITET

Oh nej den gör ingenting.

Vi har bara smält upp den för att Norberg skulle ha den i en film.

Electronic Weekly

Radar segrade i korpen

CVA:s Radar ställde upp ett lag i

Arboga korpbandy, serie 2 A, som gått fram i stor segerstil. I skytteligan segrade Åke Dagerhäll med 14 gjorda mål, tätt följd av Gilbert Wahlén med 13.

RADAR-laget. Stående från vänster: Rolf Jansson, Bengt Andersson, Hans Larsson, Åke Dagerhäll, Gilbert Wahlén. Knästående från vänster: Lars Brändström, Åke Dandanell, Sven-Åke Mattisson. Lagledare: Eric Werner stående till höger.

Hur man kör bil ekonomiskt

ATT KÖRA EKONOMISKT INTRESSERAR VAR OCH EN SOM HAR BIL

Man behöver inte vara expert på ekonomikörning för att få ut fler kilometer ur varje liter bensin, men litet kännedom om grundreglerna kan inte skada.

Ekonomiskt sinnade bilförare kan låna en hel del tips från jetflyget om hur man tänjer ut vägsträckan på samma antal liter bränsle. Ett jetplan har en fantastisk aptit på drivmedel. För att hålla det inom rimliga gränser har flygplanskonstruktörerna matat in uppgifter i datamaskiner om det mest ekonomiska flygsättet vid varje möjlig kombination av flygväg, hastighet och last. Faktum är, att utan dessa vetenskapliga data, använda på rätt sätt, skulle inte jetplanen kunna flyga mycket mer än halva distansen Stockholm—Rom. Nu kan de flyga samma sträcka nonstop och ändå ha bränsle kvar.

Naturligtvis finns det ingen anledning för oss vardagsbilister att gå så långt, då det gäller att spara bensin. Men med lite kännedom om ekonomikörning och övning kan man trots allt ha lite nytta av flygets ekonomikalkyler utan att för den skull behöva anlita datamaskin varje gång man ska ut till stugan på landet.

Precis som jetflygplanen har bilmotorn en idealisk arbetstakt för varje speciellt tillfälle. Ta t ex när man startar efter rött ljus. Man kan accelerera som en "hot rod" och använda hela motorns kraft för att få upp farten eller smyga iväg med minimal motoreffekt. Båda sätten drar bränsle. I hot rod-starten förbränner man bensen för fartens skull snarare än för vägsträckan man tillryggalägger. Starten med motorn nästan på tomgång är nästan lika slösaktig. Förbränningsmotorn är inte effektiv vid så låga motorvarv och därför får man ut alltför liten motoreffekt i förhållande till den bensin som förbränns.

Den bästa och mest bensinsnåla starten är en snabb acceleration, där man kommer igenom de lägre växelnerna och upp i den högsta så snabbt som möjligt. Detta ska göras utan att pressa gaspedalen i botten. Erfarenhet är här den bästa läraren och med övning känner man när motorn arbetar bäst inom det för varje tillfälle mest ekonomiska effektområdet.

Att köra ryckigt betyder bortkastade pengar. Detsamma gäller alltför hastiga inbromsningar. Hård bromsning slösar bort hastigheten som man betalat för. Bromsa långsamt och var uppmärksam på trafikstockningar framför Er på vägen, då kan Ni släppa gasen och låta vind- och vägmotståndet successivt minska hastigheten. Även den lugnaste trafikant kommer ibland in i "ryckkör-

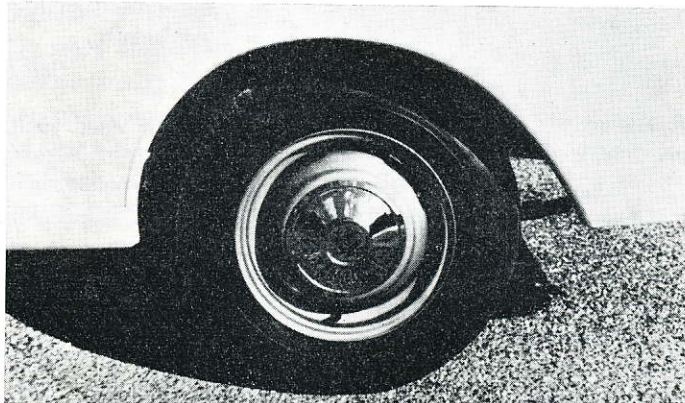
ningsperioder". Om man måste stanna gäller det att kunna koppla av. Vissla, trumma med fingrarna på ratten, men håll foten borta från gaspedalen. Gör man detta sparar man bensin. Att sitta fast i en kö med motorn igång är dubbel slösaktigt. Bensin som förbränns på detta sätt kan aldrig omräknas i effektivt avverkade kilometer och en motor som går på tomgång använder mycket bränsle för att inte stanna.

Det kan kanske inte skada att någon gång också använda sig av några av de trick som experterna på ekonomikörning använder sig av, t ex att köra med stängda fönster för att undvika kraftreducerande vinddrag (med moderna ventilationssystem som finns t ex i 1967 års Taunus 12M och 15M är detta inget problem ens under sommaren) eller lätta på gasen vid långa nedförsbackar. Försök inte pressa Er fortare fram i hård motvind genom att trycka ner gaspedalen — det kostar mer än det smakar.

Jämn och lugn körning betyder bästa bränsleekonomi. Ryckig körning innebär bortkastad energi. Den lugna körningen är säkrast ur trafik-säkerhetssynpunkt.

Ett trick från ekonomikörarna är att ha alla fönster stängda för att reducera luftmotståndet. Nya bilmodeller har friskluftsventilation, som möjliggör detta.

Kör flera kilometer per liter bensin genom att hålla rätt lufttryck i däcken. Mjuka däck drar mer bensin — hårda däck minskar rullmotståndet.

Det är precis som att köra med en släpvagn fullastad med sten.

Ha alltid så högt lufttryck i hjulen som instruktionsboken föreskriver. Hårt pumpade däck reducerar rullmotståndet och är därför bränslebesparande. Låt en verkstad justera Er förgasare till "snål" inställning, speciellt om Ni har automatisk choke. Accelerationen blir en aning lidande på detta men bilen blir betydligt bensinsnålare.

Det enklaste man emellertid kan göra för att förbättra sin bilekonomi är att hålla fordonet i god kondition. Utjänta tändstift, felaktigt inställd tändning och förgasare är bara några av de detaljer som kan förorsaka onödig bensinförbrukning. Slitna däck och feljusterade bromsar är andra fel som snabbt kan bidra till en tom tank, men om detta kan man läsa i instruktionsboken som följer med bilen.

*Ford Motor Company
Avd för Public Relations.*

Vi hyllar

CVA

60 år

5/4 Valfrid Söderberg avd 850
11/6 Gösta Wellbäck 900
22/6 Thure Andersson 850

50 år

3/4 Henning Sundell avd 200
9/5 Torsten Ericsson 385
13/5 Karl-Erik Söder 100
9/6 Kurt Hallin 634

TACK!

● För all visad vänlighet och uppvaktning på min 70-årsdag ber jag härmed få framföra mitt hjärtliga tack till chefer och arbetskamrater vid CVA.

Hilmer Karlsson

● Hjärtligt tack till CVA för blommor jag fick till jul och påsk.

K. G. Raattamaa

● För all visad vänlighet och uppvaktning på min högtidsdag framför jag härmed mitt varma tack.

Axel Karlsson

● Ett hjärtligt tack till alla bidragsgivare för den fina avskedsgåvan, jag fick mottaga vid avslutad anställning vid Dacentralen.

Paul Ericsson

● Jag tackar chefer och kamrater för alla blommor, jag fick till jul vid min långa sjukdom.

Tore Holmqvist

● För den vackra gåvan som jag blev uppvaktad med på min 60-årsdag, vill jag, till chefer och arbetskamrater framföra mitt hjärtliga tack.

Gunder Swed

● Hjärtligt tack för vänlig uppvaktning som gjorde min 50-årsdag till ett rikt och ljusst minne.

John Asplund

● Till chefer och kamrater vid CVA, framför jag mitt hjärtligt tack för avskedsgåvan.

Inge Gustavsson

● Ett hjärtligt tack för blommor och presenter på min 60-årsdag.

Annie Andersson

● För all uppvaktning på min 60-årsdag ber jag härmed att till chefer och arbetskamrater vid UHF samt till arbetsledarsektionen inom FCTF avd 107 få framföra mitt varma tack.

Harry Dahlqvist

● Ett hjärtligt tack för de gåvor, jag fick mottaga under min sista arbetsdag som CVA-anställd. Jag vill dessutom tacka alla, som jag haft förmånen att samarbeta med, för ett positivt bemötande.

Rolf Alenius

● För all uppvaktning och vänlig hägkomst på min 60-årsdag ber jag få framföra ett varmt tack.

Olof Hemrydh

● Ett hjärtligt tack för all uppvaktning på min födelsedag!

Oskar Söderström

● Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater vid UHF för alla vackra blommor och minnesgåvor jag fått mottaga på min pensioneringsdag!

Nils Andersson

● Hjärtligt tack för uppvaktningen vid giftermål.

Jan Gustavsson
avd 480

● Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för uppvaktningen på min 50-årsdag.

"Konte"
UHF

● Ett hjärtligt tack för den fina avskedsgåvan, som jag fick, när jag slutade min anställning vid CVA.

Jan Widgren
avd 251

● Ett varmt tack till chefer och arbetskamrater som bidragit till den fina avskedsgåvan.

Barbro Olsson

● För visad vänlighet och uppvaktning på min 50-årsdag ber jag härmed få framföra mitt hjärtliga tack.

Erik Karlsson, UHF

● För vänlig hägkomst på min 50-årsdag ber jag härmed få framföra mitt hjärtliga tack.

Linus Carlsson
avd 252

I bevarat minne

*Nils S.
Axelsson*

Verkstadsförman Nils Sigfrid Axelson avled den 2 januari 1967. Han var född den 25 juli 1906 i Skillingmark församling, Värmlands län. År 1947 började Axelsson sin tjänstgöring i flygvapnet med anställning vid F 7, Säteneäs, där han, med undantag för drygt ett års gästspel vid CVA, stannade till år 1951. Den 19 mars 1951 anställdes han som flygplanelektriker vid CVA och blev sedan verkstadsförman för flygplanelektrikerna. Under några år tjänstgjorde han på robotavdelningens försöksbyrås utprovningssedel och därefter kom han över till elsektionen.

● För all vänlighet, för alla blommor, för all övrig hägkomst under min älskade makes, vår kära pappas *Nils Axelsson* långvariga sjukdom, samt för alla vackra blommor och tal vid hans bår, vill vi framföra vårt innerliga tack.

*Ruth
Barnen*

● För all visad vänlighet vid vår älskade make och pappa *Rune Fägerkvists* bortgång, för alla vackra blommor och hedersbevisningen vid hans bår, vill vi härmed till chefer, arbetskamrater och FCPF framföra vårt varma tack.

Svea och Elisabeth Fägerkvist

● Ett varmt tack för blommor och vänligt deltagande vid min son *Georgs* bortgång.

Gustav Larsson

● För vänlig hägkomst på min högtidsdag, ber jag få framföra mitt varma tack.

Oscar Sjöstrand

● Ett hjärtligt tack till chefer, FCTF och arbetskamrater för vänlig hägkomst och uppvaktning på min 60-årsdag.

Henry Rosenquist

Kondition och hälsa

DET BEHOVS SÅ OÄNDLIGT LITE FÖR ATT HÅLLA SIG I FORM

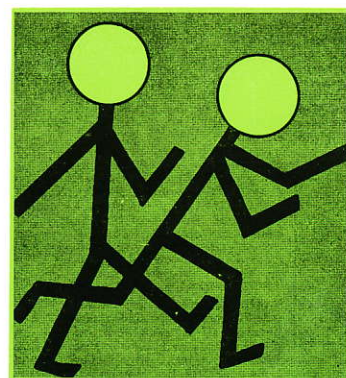
Börja med att ta som regel att gå till och från arbetet. Antingen solen skiner eller det regnar. Ta det lugnt i början. Den tid Du förlorar vinner Du i form av ökat välbefinnande. Tungt i den branta backen de streta med besvär, heter det. Men DU skall snart finna att Du kan hålla samma takt i uppförsbacken som på den släta marken.

God eller dålig kondition?

En karakteristisk förändring vid fysisk träning är att pulsen, d. v. s. hjärtats slaghastighet, blir lägre. Vältränade idrottsmän ha en puls på mindre än 40 slag i minuten i vila emot 70 hos ordinarie manliga individer i samma ålder och med samma kroppsstorlek. När den tränade reser sig upp ökar pulsen, men väsentligt mindre än hos den otränade och detsamma är förhållandet när man utför ett visst kroppsarbete. Hans bättre fysiska arbetsförmåga kan också direkt mätas i det arbete som han kan utföra eller den volym syre som han kan upptaga vid en viss pulsfrekvens, t. ex. 150 eller 170 slag i minuten. Hjärtats arbetstakt kan inte ökas hur mycket som helst under arbete — den övre gränsen vid arbetsprovning på cykelergometer på yngre och vid kroppsanssträngningar vana individer brukar ligga vid c:a 195 slag i minuten; på dem som inte äro vana att anstränga sig och äldre vid 175—185. Den synes för övrigt inte öka med fysisk träning så vitt man kan bedöma av utförda undersökningar. Men kan den tränade utföra större arbete än den otränade vid en puls på 170 slag i minuten så kan han också göra det vid pulsmaximum, d. v. s. hans maximala arbetsprestation är större.

Konditionens stora betydelse

Vad kan nu konditionen spela för roll i detta sammanhang? Fysisk träning

Allteftersom Du känner formen bli bättre så lägg in ett par minuters löpning i kvälls- eller söndagspromenaden. Du behöver inte springa i kapp med någon utan väljer den takt Du vill. Nu kan Du lägga om promenaden så att Du löper 3 min. Sen går Du i vanlig takt 5 till 10 min. och sen gör Du ett treminutersryck igen. Krafterna ökas!

innebär i allmänhet i och för sig en stress. För att den skall leda till den önskade ökningen av prestationsförmågan måste nämligen det fysiska arbetet vara av den storleken att det leder till uttröttnings under längre eller kortare tid. Annars erhålles ingen anpassning av kroppen. Den fysiska ansträngningen, åtminstone när det är fråga om prestationsidrott, verkar genom retning bl. a. av det vegetativa nervsystemet och de endokrina organen. Man kan säga att vid träning vänjes kroppen vid stress vilket ter sig på så sätt att kroppsanssträngningar i allt mindre grad ju mera träningen fortskrider rubbar den vegetativa jämvikten. Efter en kroppsanssträngning kan man finna en förhöjd ämnesomsättning, hög pulsfrekvens, blodtrycksförhöjning, nedsatt aptit o.s.v.

under många timmar intill ett dygn på den otränade under det att den vältränade återvinner den vegetativa jämvikten på 10—15 minuter. Man har anledning förmoda att förhållandet är detsamma även vid andra stressretningar. Den vältränade idrottsmännens goda sömn även strax innan han skall tävla brukar man framhålla som anmärkningsvärd. Bland flygare som mer än de flesta andra utsättes för stress i sin dagliga yrkesutövning, har man gjort erfarenheten att fysisk träning är ett gott motmedel emot stressen. En god kondition innebär ökad stresstolerans, dålig kondition innebär minskad stresstolerans och ökad stress-sjuklighet.

Det gjorde susen

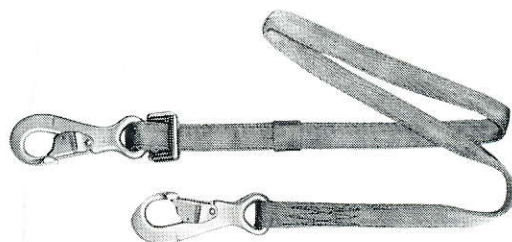
Nu är du så vältränad att Du kan lägga in snabba sprinteryck under din promenad. Och Du känner Dig belåten med tillvaron.

VÄSENTLIGA DETALJER FÖR ARBETEN PÅ HÖJD:

Säkerhetsutrustning från LUNA enligt Kungl. Arbetarskyddsstyrelsens bestämmelser

Ur Göteborgs-Posten i samband med konferens om säkrare takarbeten: "Vid konferensen framkom många faktorer som motverkar ett effektivt skyddsarbete när det gäller takarbeten. Man möter där gamla fördomar om att en plåtslagare skall kunna gå och arbeta hur som helst på stora höjder. — Man måste komma ifrån uppfattningen att en plåtslagare är en slags trapetskonstnär och cirkusartist."

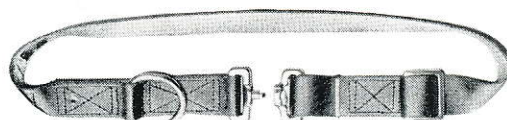
Säkerhetslina Nr. 730

Dubbelsytt nylonband med två karbinkrokar justerbar längd. Brotthållfasthet 1000 kp.

Säkerhetslina Nr. 731

Nylonlina flätad med 6 kardeler. Ringlås för längdjustering. Med två karbinkrokar. Brotthållfasthet 1000 kp.

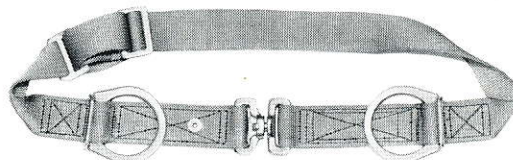
Säkerhetsbälte Nr. 703

För fångändamål. Av nylonsadelgjord med bajonettlås samt en gassvetsad D-ring. Justerbar längd.

Taklina Nr. 738

Slagen lina av teryleneull med armering av perlon — tre kardeler (omkrets 2"). Levereras med splitsad ögla i ena ändan samt karbinhake i den andra. Brotthållfasthet 1000 kp. I längder från 10—25 meter.

Säkerhetsbälte Nr. 702

För fång- och stödändamål. Av nylonsadelgjord med bajonettlås samt två hejarsmidda D-ringar med broms bakåt. Justerbar längd.

Båtsmansstolar

Dessa är avsedda för inspektions- och reparationsarbeten längs fasader utan byggnadsställningar. Stolen är mycket lätt att hissa och kan låsas fast i önskat läge. Den finns i två storlekar med priser mellan 1000:— och 2000:— kronor.

LINDAHL & NERMARK AB ALINGSÅS

Tel 0322/142 00
Telex 2409